

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GEDİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’DE İŞ KAZALARINDA İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİNİN İNCELENMESİ**

Hasan TÜKEZ
144212050
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR

İSTANBUL, 2017

TEZ ONAYI

Kurum : Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Programın seviyesi : Yüksek Lisans
Anabilim Dalı : İş Sağlığı ve Güvenliği
Tez Sahibi : Hasan TÜKEZ
Tez Başlığı : Türkiye'de İş Kazalarında İş Sağlığı ve Güvenliğinin İncelenmesi
Sınav Yeri : Sosyal Bilimler Enstitüsü C-203
Sınav Tarihi : 24.02.2017

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)

Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR

Kurumu

Gedik Üniversitesi
Sosyal
Bilimler Enstitüsü

İmza**Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)**

Yrd. Doç. Dr. Mustafa MERAL

Gedik Üniversitesi
Sosyal
Bilimler Enstitüsü

Yrd. Doç. Dr. Bilçen MUTLU

Marmara Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Yrd.Doç.Dr. Hasan Tahsin KALAYCI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür V.

-Sınav evrakları 3 iş günü içinde ıslak imzalı tek kopya halinde Enstitüye teslim edilmelidir.

-Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Hasan TÜKEZ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimine birlikte başladığım ve programda beraber yol aldığım arkadaşlarım/meslektaşlarım Adem KAPLAN ve Serkan HASKOL'a, program boyunca bize eğitim veren ve desteklerini esirgemeyen değerli hocalarıma, yapmış olduğum araştırmada desteklerini esirgemeyen ve bu konuda bilgi ve belgelerini benimle paylaşan değerli meslektaşlarım Erhan SERİN, Aydın GÜMBÜR ve Ahmet TAŐDEMİR'e, bu yolda yol gösteren ve değerli fikirlerini benimle paylaşan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR ve Tolga ÖZKAN'a teşekkürlerimi sunarım. İyi günde kötü günde her zaman yanımda olan ve bu konuda desteklerini her zaman üzerimde hissettiğim aileme içten bir şekilde teşekkür ederim.

Hasan TÜKEZ

İçindekiler

TEŞEKKÜR.....	ii
KISALTMALAR.....	v
TABLolar.....	vi
ŞEKİLLER.....	vii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT.....	xi
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
2. KAPSAM VE TANIMLAR.....	4
2.1. İşyeri.....	4
2.2. İşveren.....	5
2.2. İşçi.....	5
2.3. İş Kazası.....	6
2.3. Sigortalı ve Sosyal Sigortalar.....	7
2.3.1. Sigortalı.....	7
2.3.2. Sosyal sigortalar.....	8
2.4. Gelir.....	11
2.5. Kurum Sağlık Kurulu.....	11
2.6. Peşin Sermaye Değeri.....	11
2.7. İş Sağlığı ve Güvenliği.....	11
3. İŞ KAZALARINDA DENETİM MEKANİZMASI.....	13
3.1. İç Denetim.....	13
3.2. Dış Denetim.....	14
3.2.1. Özel sektör denetimi.....	14
3.2.2. Kamu denetimi.....	14
3.3. Yargısal Denetim.....	16

4. İŞ KAZASI SONRASI YAPILAN İŞLEMLER VE DENETİM SÜRECİ	17
4.1. İş Kazası İşlemleri	17
4.1.2. Sosyal Güvenlik Kurumunun İlgili Biriminin İş ve İşlemleri	18
4.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı İşlemleri	23
4.2.1. İş kazası denetim süreci	23
4.2.2. Rücu işlemleri.....	31
4.3. Kısa Vadeli Sigorta Kollarından Sağlanan Haklar	32
5 .GEREÇ VE YÖNTEM	34
5.1. Çalışma Yeri ve Dönemi.....	34
5.2. Verilerin Düzenlenmesi	34
5.3. Verilerin Analizi	34
6. BULGULAR.....	36
6.1. İş Kazası Grafikleri	36
6.2. Sektörlere göre İş Kazası	40
6.3. Yaş Gruplarına Göre İş Kazaları	58
7. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
7.1 . TARTIŞMA.....	61
7.2. Sonuçlar	63
7.3. Öneriler	64
KAYNAKLAR	65

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
Kurum	: Sosyal Güvenlik Kurumu
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
MKGKO	: Meslekte kazanma gücü kaybı oranı
M. Kara Taş. İml.	: Motorlu kara taşıtlarının imalatı
ILO	: International Labour Organization / Uluslararası Çalışma Örgütü
İK	: İş Kanunu
PSD	: Peşin sermaye değeri
RTB	: Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSGM	: Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi
SSİY	: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
SSGSS	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
sy.	: sayılı
UN	: United Nations / Birleşmiş Milletler
Ünite	: Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü / Sosyal Güvenlik Merkezi
v.b.	: ve benzeri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü / World Health Organization
4/a bendi	: 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a)

TABLÖLAR

Tablo 1: TÜİK 2015 yılı işgücü istatistikleri

ŞEKİLLER

- Şekil 1** : İlk müdahale ve tespit tutanağı akış şeması
- Şekil 2** : Kurum yetkili sağlık kurulu işlemleri akış şeması
- Şekil 3** : İş kazaları denetim süreci algoritması
- Şekil 4** : Rücu işlemleri
- Şekil 5** : Ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 6** : Ölümlü/yaralanmalı iş kazalarında kusur oranları
- Şekil 7** : İş kazası geçirenlerin medeni durumu
- Şekil 8** : İş kazası geçirenlerin cinsiyeti
- Şekil 9** : Taşımacılık sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 10**: Taşımacılık sektöründe kusur oranları
- Şekil 11**: Mobilya üretimi sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 12**: Mobilya üretimi sektöründe kusur oranları
- Şekil 13**: Metal sanayi sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 14**: Metal sanayi sektöründe kusur oranları
- Şekil 15**: Motorlu kara taşıtlarının imalatı sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 16**: Motorlu kara taşıtlarının imalatı sektöründe kusur oranları
- Şekil 17**: İnşaat sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 18**: İnşaat sektöründe kusur oranları
- Şekil 19**: Kimya sanayinde ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 20**: Kimya sanayinde kusur oranları
- Şekil 21**: Hizmet sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 22**: Hizmet sektöründe kusur oranları
- Şekil 23**: Diğer sektörlerde ölümlü/yaralanmalı iş kazaları
- Şekil 24**: Diğer sektörlerde kusur oranları

Şekil 25: Ölümlü iş kazalarının sektörlere dağılımı

Şekil 26: Yaralanmalı iş kazalarının sektörlere dağılımı

Şekil 27: Ölümlü ve yaralanmalı iş kazalarının sektörlere dağılımı

Şekil 28: Sektörlere göre yaralanmalı iş kazalarında MKGKO ortalaması

Şekil 29: Sektörlere göre iş kazası geçirenlerin yaş ortalaması

Şekil 30: Yaş gruplarına göre ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

Şekil 31: Yaş gruplarına göre yaralanmalı iş kazası geçirenlerin MKGKO ortalaması

ÖZET

TÜRKİYE'DE İŞ KAZALARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN İNCELENMESİ

Hasan TÜKEZ

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR

İnsanlık tarihi boyunca insanlar her zaman bir işle uğraşmışlardır. İlk dönemlerde yaşamlarını sürdürebilmek için çalışan insanoğlu, nüfus artışı ve bilimdeki gelişmeler, devlet sisteminin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum da çalışma hayatı farklılaştırmış ve yeni çalışma alanları ortaya çıkmasına neden olmuştur. Her alanda olduğu gibi devlet sistemi çalışma hayatında da düzenlemeler yaparak çalışanların haklarını korumaya çalışmıştır.

Kamu kurumları her alanda olduğu gibi çalışma hayatındaki düzenlemelerin işlenmesini sağlamaya çalışmaktadır. Kurumlar bu alandaki denetim yetkisini kullanarak çalışma hayatındaki aksaklıkları önlemekte ve mevzuat hükümlerinin uygulanmasını sağlamaktadır.

İş kazaları da çalışma hayatındaki düzenlemelere uyulmaması sonucu ortaya çıkan istenmeyen durumlardır. Bu nedenle yetkili kamu kurumlarının denetim birimleri bu olayları araştırıp, nedenleriyle birlikte olayı ortaya koymakta ve bu konuda kimlerin kusurlu olduklarını iş sağlığı ve güvenliği hükümleri çerçevesinde ortaya çıkarmaktadır.

Çalışma hayatında önem arz eden kavramlara bu çalışmamızda yer verilmiştir. İş kazası olduktan sonra yapılması gerekenler anlatılarak bu konuda denetime yetkili birimlerden bahsedilmiştir. Bu konuda yetkili olan Sosyal Güvenlik Kurumu'nun denetim biriminin iş kazası inceleme süreci anlatılmıştır. Denetim sonucunda

düzenlenen raporlar incelenerek iş kazası geçirenin yaşı, medeni durumu, iş kazasının meydana geldiği işkolu, kazaya neden olanların kaza olayında iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uymamaları nedeniyle ne kadar kusurlu oldukları, kaza olayının ölümlü veya yaralanmalı olması durumu, yaralanmalı ise meslekte kazanma gücü kaybı oranının ne olduğunu içeren bilgiler temin edilmiştir.

Bu bilgiler ışığında değerlendirmeler yapılarak denetimin iş kazalarının önlenmesi ve iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin işyerlerinde yerleşmesinin üzerinde değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: iş sağlığı ve güvenliği, iş kazası, denetim birimi, çalışma hayatı

ABSTRACT

EXAMINATION OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN JOB ACCIDENTS IN TURKEY

Hasan TÜKEZ

Department of Occupational Health and Safety

Thesis Supervisor: Assistant Prof. Savaş KANBUR

Throughout the history of humanity, people have always been engaged in an occupation. Working for struggling to survive in the early years, humankind has provide the emergence of the state system with population growth and future developments. This situation has differentiated the working life and has caused the emergence of new fields of work.

Just like every other area, the state system has also tried to protect employees' rights by making regulations in working life. State institutions try to ensure the process of regulations in the working life as it is in every area. By using supervisory authority in this area, Institutions prevent the malfunctions in the working life and ensure the application of legislation provisions.

Occupational accidents are undesirable situations that result in the failure to comply with regulations in the working life. For this reason, the supervisory units of the competent state institutions disclose the case together with the reasons by investigating these incidents and they reveal that who are deficient in this matter within the framework of the occupational health and safety provisions.

The concepts which have important role in working life are mentioned in this study. Explaining that what can be done after the occupational accident that has occurred, it is also mentioned the authorized units with regards to the case. Occupational accidents` investigation process made by the authorized supervisory unit of Social Security Institution has been explained.

Analyzing the report regarding the investigation, it is provided how the worker's age, marital status, business line where the accident happened, deficiency to which extent the lack of complying with the legislation provisions of occupational health and safety for the responsibility, whether the case is mortal or injured, and if it is injured; the rate of loss towards the improvement in the profession.

Assessing with reference to these instructions, evaluation is indicated the supervision for prevention of occupational accidents and enhancement the provisions of legislation for occupational health and safety in the workplaces.

Key words: occupational health and safety, occupational accident, working life, supervisory unit

1.GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. Giriş

İnsanın refahına hizmet eden hızlı teknolojik gelişmeler, yaşam içinde tehlikelere de neden olabilmektedir. Sanayileşme ile birlikte yirminci yüzyılda teknolojik üretim yöntemleri gelişmiş ve yenileri ortaya çıkmıştır. Üretim aşamasında makineleşmenin artması ve girdi çeşitlerinin çoğalması sonucunda çalışanların iş kazası geçirdikleri ve meslek hastalıklarına tutuldukları görülmektedir. Bu dönemde çalışma hayatında ölümlerin ve çalışanların meslekte kazanma gücü kaybının arttığı görülmüştür. Sanayileşme sonucu üretim sürecine dahil olan girdiler ve iş ekipmanları iş sağlığı ve güvenliği başta olmak üzere insan sağlığına ve çevreye zarar vererek sağlık ve güvenlik açısından tehdit oluşturmaktadır. Teknoloji sonucu oluşan bu refah, topluma çevre kirliliği, iş kazaları ve meslek hastalıkları şeklinde döndüğü görülmektedir. (Kalaycı, 2013)

Çalışma yaşamındaki bu değişim iş sağlığı ve güvenliğinin önemini göstermekte ve devletlerin bu konuda düzenlemelere gitmesine neden olmaktadır. Ülkemizde de bu konuda iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı yürürlüğe girmiş ve uygulanmaya başlamıştır.

İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı, iş kazası ve meslek hastalıklarının önüne geçilmesi, işçilerin sağlık ve güvenlik açısından daha iyi koşullarda çalışabilmeleri için düzenlemeler getirmiştir. Ülkemizde gerek mevzuat yetersizliği gerek denetim yetersizliği nedeniyle iş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekenler işyerlerinde yapılmamakta ve işçilerin çalışma şartlarının iyi olmaması nedeniyle iş kazalarının meydana gelmesinde ve artmasında söz konusu durumların önemli bir rol oynadığını görmekteyiz.

Günlük yaşamda birçok kaza meydana gelir. Her kazayı iş kazası olarak değerlendiremeyiz. Bu yüzden iş kazası başta olmak üzere çalışma hayatındaki kavramları ve çerçevesini bilmemiz gerekir. Bununla birlikte bir kazanın iş kazası

olması halinde neler yapılması ve nerelere başvurulması gerektiği hem işveren açısından hem de zor durumda olan kazalı için önem arz eder.

Kamu kurumlarının, iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin uygulamasının sağlanması açısından üzerlerine görevler düşmektedir. Söz konusu kurumların etkinliği işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği mevzuat hükümlerine uymalarını sağlar. Bu kurumların etkinliğini ise yapılan denetimler sağlamaktadır. İlgili kurumlarda bulunan denetim birimlerin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır.

İşyerlerinde meydana gelen iş kazaları denetim birimleri tarafından incelenerek iş kazasının sebepleri, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ve varsa başka mevzuat hükümleri açısından değerlendirilerek ortaya konur. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı çerçevesinde kazanın nedenleri açıklanarak kazaya sebep olanlar kusur oranları ile birlikte ortaya çıkartılır.

Bu çalışmada yer alan bilgiler değerlendirilerek denetimlerin iş kazalarının azalmasında yeri ve yapılması gerekenler değerlendirilecektir. Ayrıca iş sağlığı ve güvenliğinin işyerlerinde yer edinmesi ve yasal mevzuatın uygulanması için kamu denetimi gereklidir. Bu denetimler sayesinde işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında eksikleri ortaya konularak, işverenlerin önlemler alması ve iş sağlığı ve güvenliği kültürünü benimsetilmesi sağlanmaktadır. Bu denetimler sonucu işçiler, sağlık ve güvenlik açısından daha iyi koşullarda çalışabilmektedirler. İş sağlığı ve güvenliğinin işyerlerine yerleşmesi nedeniyle gerekli önlemler alınarak iş kazalarının azalması sağlanmakta ve işverenler ve işçiler bu konuda daha bilinçli hale gelerek iş sağlığı ve güvenliği kurallarına daha kolay uyum sağlamaktadırlar.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapmış olduğumuz çalışmada iş kazası üzerinde yapılan denetimlerin iş kazası önlemesine ve azalmasına etkisinin ne olduğu, bu denetimler sonucunda iş kazalarının boyutunun, risk taşıyan sektörler ile kimlerin bu kazaya neden olduğu yönünde sonuçlara ulaşılarak iş sağlığı ve güvenliğine uyulup uyulmadığı değerlendirilecektir. Yaralanmalı iş kazalarında yer alan meslekte kazanma gücü kaybı oranına (MKGKO) göz önünde bulundurularak bu kazaların boyutlarının ne

olduğu görülmeye çalışılacaktır. Ayrıca bu verilerden hareketle iş sağlığı ve güvenliği açısından nelerin yapılması gerektiği, iş kazalarının azalması ve önlenmesine yönelik önerilere yer verilecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

İş kazası denetimlerinde iş kazalarının nedenleri ortaya konarak kazaya kimlerin neden olduğu ve ne kadar kusurlu olduklarına yer verildiği görülmektedir. Çalışmamızda bu veriler ile ölümlü ve yaralanmalı iş kazalarının MKGKO % 10 ve üzeri olan iş kazalarına ait verilere yer verilmiştir. Böylece Türkiye’de meydana gelen ve zarar oranı belirli bir seviyede olan iş kazalarından elde edilen bilgiler çalışmamızda yer almaktadır.

Bu çalışma elde edilen verilerin başka bir yerde olmaması ve bu alanda bu verilerin ilk defa bizim tarafımızdan elde edilerek kullanılması yapmış olduğumuz bu araştırmanın önemi göstermektedir. Bu veriler bize meydana gelen iş kazalarının denetimler sonucunda ortaya çıkan nedenlerini görebilmemizi ve kazaya kimlerin neden olduğu gibi bilgileri vermekte ve iş kazalarının denetim sonuçlarına göre önlenmesi, azalması ve iş sağlığı ve güvenliği açısından yapılması gerekenlerin neler olduğu bu çalışmamızda ortaya konmaya çalışılacaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmamızda meydana gelen iş kazaları sonrası yapılan denetimler sonucunda düzenlenmiş raporlardan faydalanılmıştır. Bu çalışmada 2015 yılında Kocaeli ve İstanbul İllerinde meydana gelmiş iş kazaları sonrasında yapılan denetim sonucu düzenlenmiş 142 rapor ve ekleri incelenerek iş kazası geçirenin medeni durumu, yaşı, cinsiyeti, kaza sonucu vefat etmemiş ise meslekte kazanma gücü kayıp oranı (MKGKO) % 10 ve üzeri olanlar, kazaya kimlerin sebep olduğu ve kusur oranları ile iş kazasının olduğu sektör gibi verilerle sınırlı olarak istatistiki bilgiler toplanarak bu alanda ilk olan bir çalışma yapılmıştır.

2. KAPSAM VE TANIMLAR

Çalışma hayatı, yaşamımızda önemli bir yere oturmaktadır. Doğal olarak yaşamımızın tamamını oluşturmadığından bunun sınırlarını ve neyin çalışma hayatının içinde olduğu, neyin dışında olduğunu bilmemiz gerekir. Bu nedenle çalışma hayatının kavramlarının ve kapsamının neler olduğunu bilmemiz gerekir. Çalışma yaşamında birçok kavram ve tanımlar bulunmaktadır. Bizde yapmış olduğumuz çalışma kapsamı ile sınırlı kalmak kaydıyla kavramların tanımlarına ve sınırlarına değineceğiz.

2.1. İşyeri

“İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür.” İşyerinin İş Kanunu’nda yer alan tanımının bu şekilde olduğunu görmekteyiz.

Kanunda ilk önce işyerinden bahsedilerek sırasıyla nerelerin işyerinden sayılacağı ve bu kapsama gireceği açıklanmıştır. İşyeri kavramı İş kanununda yer alan şekliyle açık bir şekilde ifade edildiği görülmüştür.

Yukarıda ifade edildiği üzere işyeri İş Kanun’unda açıklanmıştır. Sosyal güvenlik açısından da işyeri kavramı önem arz etmektedir. Mevzuat anlamında işyeri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nda “İşyeri, sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerlerdir. İşyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme,

yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılır.” şeklinde tanımlanmış olduğunu görüyoruz.(Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2006)

Mevzuat anlamında her iki kanunda tanımlanan işyeri kavramları birbirinin benzeri olmakla birlikte işyerinin mal ve hizmet üretilen yer olduğu ve bağlılık yönünden aynı mahiyette olan ve aynı idare altında teşkilatı oluşturulmuş yerlerinde işyeri kapsamında olacağı, bu kavramın dar çerçevede değerlendirilmediğini göstermekte ve nerelerin işyeri olarak sayılacağı belirtilerek işyerinin sınırları çizilmeye çalışıldığı görülmektedir. Böylece mevzuat açısından bu konuda açık bir tanım yapılarak tereddüt oluşturacak bir husus bırakılmadığı anlaşılmaktadır.

2.2. İşveren

İş Kanunu'nun 2 inci maddesinde; “İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denir.” belirtilen şekilde işveren tanımı yapıldığını görmekteyiz. (İş Kanunu, 2003)

Kanunda işçi tanımında yer alan esaslar işveren tanımını vermektedir. İşveren, kanunda belirtildiği üzere gerçek kişi, özel hukuk tüzel kişisi (şirket), kamu hukuku tüzel kişisi (devlet veya kamu iktisadi teşebbüsü) veya tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar (adi ortaklık) olabileceği kanundan anlaşılmaktadır.(Çelik, 2013)

2.2. İşçi

İş Hukuku'nda işçilerin işverenler ile olan ilişkileri ele alınıp, düzenlendiğinden işçi kavramı bu hukuk alanında önemli bir yer edinmiştir. Tanım olarak işçi İş Kanunu'nda “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi denir.” şeklindedir. (İK, 2003)

İşçi, İş Hukuku'nun temel kavramıdır. Gerçek kişi dışında hiçbir şeyin işçi olamayacağı kanunda belirtilmiştir. İşçinin, gerçek kişi olmasının yanında bir de iş sözleşmesinin varlığından bahsedilmiştir. Bu iki unsur işçi kavramını

tanımladığından iş sözleşmesinin unsurlarının neler olduğunun bilinmesinin işçi kavramını açıklık getireceği anlaşılmaktadır.

İşçinin, İş Kanunu'nda yer alan tanımında; gerçek kişi ögesi, iş sözleşmesine dayanılarak vurgu yapılmıştır. Kanunun madde gerekçesinde açıklamasında, eski 2821 sayılı Kanunun 2 inci maddesinde olduğu gibi, bu öge yeterli görülerek, eski maddedeki belirtilen “herhangi bir işte” ve “ücret karşılığı çalışmak” unsurlarına burada değil, iş sözleşmesinin tanımında (İş Kanunu madde 8/1) yer verilmiştir. Ayrıca, “bağımlı olarak iş görme” unsuru bu tanım içine alınarak yasal bir ifadeye kavuşturulmuştur.(Çelik, 2013)

2.3. İş Kazası

5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine göre;

“İş kazası;

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır.” hükmü konularak tarif edilmiş ve sınırları çizilmeye çalışılmıştır. (SSGSS, 2006)

Bu madde hükmü iş kazası tanımını vermemektedir. Kazanın ne gibi durumlarda iş kazası sayılacağını, yer ve zamanda belirtilerek iş kazasının sınırları çizilmeye çalışılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü kaza tanımını “beklenmedik ve planlanmamış bir olay” şeklinde yapmıştır. Bu kapsamda işyerinde meydana gelen beklenmedik ve planlanmamış bir olay, iş kazası tanımı olarak yapılabilir. Kaza sonucunda kaza geçirenlerin yaralanma veya ölüm gibi sağlık açısından zarar görebileceği gibi işyerindeki makine ve teçhizat, malzeme ve çalışma alanında da maddi bir zarar oluşabilmektedir. Beklenmedik ve plansız olarak meydana gelen kaza olayı sonucunda sağlık ve maddi açıdan herhangi zarar oluşmayabilir. Ramak kala olarak tabir edilen bu durumlar da söz konusudur.

Sağlıkla ilgili bir olayın önemi, söz konusu olayın görülme sıklığı ve sonuçları ile ilişkilidir. Bütün ülkelerde iş kazası olayları oldukça sık olarak meydana gelmektedir. Geçici veya sürekli iş göremezliğe ve ölümlere neden olması bakımından iş kazaları önem arz etmektedir. Ekonomik açıdan ise iş kazaları, iş göremezlik, ölümler ve makine, teçhizat ve malzeme açısından yol açtığı maddi kayıplara neden olmaktadır.(Bilir, 2016)

2.3. Sigortalı ve Sosyal Sigortalar

Bu başlık altında kimlerin sigortalı olduğu, sosyal sigortaların ne anlama geldiği ve kapsamının neler olduğu yönünde bilgilere yer verilecektir. Ayrıca bu sigorta kollarından sağlanan yardımların neler olduğu belirtilecektir.

2.3.1. Sigortalı

Sosyal sigortalardan yararlanmanın temel şartlarından biri sigortalı olmaktır. Sigorta kavramı sosyal güvenlik alanının temel taşlarından biridir. Bu alanda yapılan düzenlemeler sigortalı kavramı üzerine inşa edilmiştir. Sigortalı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda “Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi ifade eder.” şeklinde tanımlandığını görmekteyiz.(3) Aynı kanunun 4. maddesinde “Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları uygulaması bakımından; hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından

çalıştırılanlar sigortalı sayılır.” şeklinde belirtilerek daha önceki maddedeki ifadeyi açıklamaya çalışmıştır.(SSGSS, 2006)

5510 sayılı Kanunda ifade edilen sigortalı (bir veya birkaç işveren tarafından hizmet akdine binaen çalıştırılanlar) tanımı, 4857 sayılı İş Kanunda yer alan “işçi” tanımı ile benzerlik göstermektedir (İş Kanunu madde 2/1). Bu nedenle, İş Kanunu’nda işçi olarak kabul edilenler, Sosyal Güvenlik Kanunu açısından da sigortalı niteliğine sahiptirler. Bununla birlikte, iki kavramın mutlak bir şekilde aynı olduğundan söz edilemez. Diğer bir ifade ile söylersek, İş Kanunu gereğince işçi olanların sigortalı olamayacağı gibi işçi olmayan kimsenin de sigortalı sayılması olanağı da vardır. Sigortalı sayılmak için ücretle çalışmak zorunlu değildir; ücret almadan çalışan bir kimse sigortalı sayılabilir. (Güzel ve Okur, 2004)

5510 sayılı Kanun da farklı sigorta kapsamlarının olduğunu da görmekteyiz. Bu sigortalılık durumları ile ilgili gerekli açıklamalara ve sınırlarına 5510 sayılı Kanun da yer verilmiştir. Bizim çalışmamıza esas olan ve yukarıda açıklaması yapılan 4/a kapsamındaki sigortalı kavramının tanımı yapılmış ve bu çerçevede açıklamalar yapılmıştır. Çalışmamızda da 4/a kapsamındaki sigortalıların geçirdiği iş kazası raporları esas alınmıştır.

2.3.2. Sosyal sigortalar

Tarih boyunca bireyler karşılaştıkları olaylar sonucunda geleceklerinin tehdit edildiği, gelir seviyelerinin azalarak yoksullukla karşı karşıya geldikleri durumlar olmuştur. Bu durumlara karşı insanoğlu her zaman kendini koruma çabası içine girmiştir. Bireyler, doğal yaşamın ve ekonomik yaşamın getirdiği tehlikelerin ağır sonuçlarına karşı kendilerini koruma ve güvenliklerini sağlamaya çalışmışlardır. Teknolojik gelişmeler beraberinde ekonomik gelişmeleri getirmiş ama sosyal alandaki gelişmelerle birlikte ilerlememesi sonucu sosyal tehlikeler nedeniyle yoksulluk sorunu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle tehlikeyle karşılaşan bireye kamu tarafından sosyal güvenlik kapsamında asgari güvence sağlanmaya çalışılmaktadır.

Sosyal güvenlik kavramının, “sosyal risk” olarak tabir edilen istenmeyen olayların ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 28 Haziran 1952 tarih ve 102 sayılı sözleşmesiyle de kabul edilmiştir. Bu sözleşme de sosyal risk olarak tabir edilen durumlar belirtilmekte ve bunların tümüne ya da bir bölümüne diğer uluslararası hukuksal düzenlemeler gibi üye devletlerin, bu hususlarda sosyal koruma sağlamaları istenilmektedir. Sosyal riskler, ulusal hukuk sistemleri ve bu sözleşmede; iş kazası ve meslek hastalığı, analık, hastalık, malullük, ölüm (sağ kalan hak sahiplerinin korunması), yaşlılık, işsizlik, aile yardımı, olarak belirlendiği görülmüştür. (Güzel ve Okur, 2004)

Sosyal güvenliğin, her devlette olduğu gibi Türkiye’de önemli bir yeri vardır. Sosyal risklerden kişileri korumak için sosyal güvenlik ile ilgili düzenlemeler yapılarak vatandaşlar kanuni olarak güvence altına alınmaya çalışılmıştır. Sosyal sigorta kolları oluşturularak sosyal risklerin bir kısmı için kişilere koruma sağlanmıştır. Diğer sosyal riskler için ise tamamen sosyal devlet anlayışı içinde insanlara sunulmaya çalışılmıştır. Sosyal sigorta kavramı bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Sosyal sigortalar; iki başlıkta (kısa/uzun vadeli sigorta kolları) toplandığını sosyal güvenlik mevzuatında görmekteyiz.

2.3.2.1. Sigorta kolları

5510 sayılı Kanunda, sosyal risk olarak tabir edilen ve kişileri doğanın ve ekonomik yaşamın çıkardığı tehlikelere karşı koruma ve güvence altına almak için mevzuat anlamında olaylar ve yararlananlar gibi kriterler göz önüne alınarak sigorta kollarına yer verilmiştir.

Hastalık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kollarını kapsayan kısa vadeli sigorta kolları, iş hayatında olan kişilerin karşılıklarına çıkabilecek kazalara hastalıklara ve çalışmasına engel olabilecek diğer risklere karşı korumak ve gelir kayıplarını önlemek için kanunda yer verilerek çalışanlar güvence altına alınmıştır.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası kollarını kanun uzun vadeli sigorta kolları olarak tanımlamıştır. Kişilerin yaşlanması, malul kalması veya ölmesi halinde kişileri ve arkada kalan hak sahiplerini korumayı amaçlayan ve gelir kayıplarının önleyen sigortalı kollarıdır.

2.3.2.2. Geçici iş göremezlik

5510 sayılı Kanun kapsamında bulunan sigortalıların meslek hastalığı, iş kazası, analık ve hastalık hâllerinde sağlık kurulu raporlarında belirtilen veya yetkili hekimler tarafından verilen istirahat süresince geçici olarak iş görememe haline geçici iş göremezlik denir.

Bu süre boyunca sigortalı kısa vadeli sigorta kolları kapsamında söz konusu sosyal risklerden dolayı çalışamaması (iş görememesi) nedeniyle kanunda belirtilen durumlar kapsamında geçici iş göremezlik süresince kendisine ödenek verilir. (<http://uzmaniyiz.biz/is-sagligi-ve-guvenligi/genel-bilgiler/isg-nedir.html>, Erişim Tarihi: 15.01.2017)

2.3.2.2. Sürekli iş göremezlik

Çalışan bir kişinin iş kazası geçirmesi, yaptığı iş nedeniyle meslek hastalığına tutulması veya çalışırken başka sebeplerden dolayı meslekte veya çalışma gücünde yaşadığı kayıp nedeniyle çalışma gücünün tam olarak kazanılamaması durumuna sürekli iş görmezlik denir.

Meslek hastalığı veya iş kazası sonucu oluşan özürlü ve hastalık sebebiyle Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bu konuda yetkili hastaneler tarafından verilen raporlara binaen meslekte kazanma gücü kaybı oranı % 10 veya üzerinde azalmış olduğu Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilen sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanır.

2.4. Gelir

İş kazasının meydana gelmesi durumunda çalışana veya çalışanın vefat etmesi durumunda geride kalan hak sahiplerine yapılan ödeme olarak kanunda tanımlanmıştır. (SSGSS, 2006)

2.5. Kurum Sağlık Kurulu

Sağlık Kurulu, 5510 sayılı Kanunda “Kurum Sağlık Kurulu Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarınca düzenlenecek raporlardaki teşhis ve bu teşhise dayanak teşkil eden belgeleri incelemek suretiyle, çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranlarını, erken yaşlanma halini, vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücü kaybını ve malullük derecelerini belirlemeye yetkili hekimlerden ve/veya dış hekimlerinden oluşan kurulları ifade eder.” şeklinde tanımlandığını görüyoruz. (SSGSS, 2006) Kanunda yapılan tanım Sağlık Kurulu’nun kimlerden oluştuğunu, neler yaptığını açıkça ifade etmiştir. Sigortalının geçirdiği iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığı sonucu çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı oranı, gerekli bilgi ve belgeler çerçevesinde bu kurul tarafından tespit edilmektedir.

2.6. Peşin Sermaye Değeri

Sosyal Güvenlik Kurumunca; yaş, kesilme ihtimali dikkate alınarak mevzuatta belirtilen giderlerin ve belirlenecek iskonto ile hesaplanan tutara peşin sermaye değeri denir. (SSGSS, 2006)

2.7. İş Sağlığı ve Güvenliği

İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı; işin yürütümü sırasında, işyerlerinde farklı nedenlerden kaynaklanan, çalışanların sağlığına ve güvenliğine zarar verebilecek olumsuzluklardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır.

İş sağlığı ve güvenliğinin tanımı yukarıda belirtilmiş olmakla birlikte ulusal ve uluslararası kaynaklarda yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili tanımlar aşağıdadır;

İş Sağlığı ve Güvenliği; işçilerin sağlıklı ve güvenli çalışabilmeleri sağlamak için gerekli tedbirlerdir,

İşyerinde çalışma esnasında veya çalışmanın olmadığı bir durumda oluşan olumsuz etkinin ortadan kaldırılması, kaldırılamıyorsa da en alt seviye indirilmesi durumu,

Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization - ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü'ne (World Health Organization - WHO) göre İş Sağlığı ve Güvenliği; çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi hallerinin korunması, geliştirilmesi ve en üst düzeyde sürdürülmesidir,

Birleşmiş Milletler'e (United Nations - UN) göre İş Sağlığı ve Güvenliği; İş sağlığı ve güvenliği bir insan hakkıdır. Bu sözleşmenin taraf devletleri,

1. Herkesin adil ve elverişli çalışma koşullarında,
2. Özellikle güvenli ve sağlıklı ortamlarda çalışma hakkını tanırırlar,(B.M. Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, 1975, md. 7) tanımlanmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği kavramı tanımlarının farklı Şekillerde yapılmış olsa da hepsi aynı yerde birleştiği görülmekte ve iş sağlığı ve güvenliğinin işyerinde işin yürütülmesi sırasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlık ve güvenlik açısından zarar oluşturacak olumsuz koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır.

3. İŞ KAZALARINDA DENETİM MEKANİZMASI

Denetim her alanda olduğu gibi iş kazalarının sebeplerinin ortaya konması, işyerindeki mesleki risklerin giderilip, giderilmediği, gerekli iş ekipmanlarının sağlanıp sağlanmadığını, güvenlik ve sağlık ile ilgili önlemlerin teknoloji ile gelen yeniliklere ve oluşan yeni şartlara uygun hale getirilip getirilmediği gibi hususları araştırarak nedenleriyle birlikte ortaya çıkarmakta ve eksikliklerin giderilmesini, sağlık güvenlik açısından gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktadır. Böylece çalışanlar sosyal risklere karşı sağlık ve güvenlik açısından daha iyi çalışma alanı bulmakta ve kendilerini güvende hissetmektedir.

Denetim mekanizması kendi içinde ayrılarak iç denetim, dış denetim ve yargısal denetim olmak üzere üç ana başlıktan oluşmaktadır.

3.1. İç Denetim

İşverenlerin kendi işyerlerinde bulunan çalışanlarını görevlendirerek veya bu çalışanlardan oluşturdukları birimler tarafından gerçekleştirilen denetim mekanizmasına iç denetim olarak ifade edilmektedir. Bu birimler verim artışı sağlamak ve üretim akışının bozulmasına neden olan ve olabilecek durumları ortaya çıkarmaktadırlar. Gerekli olan tedbirler alarak üretimin aksamasını önlemektedirler.

İşyerinde iş kazası gibi üretim akışını bozacak durumlar istenmemektedir. Bu nedenle iş kazası olmaması için gerekli tedbirler ve önlemler alınır. Çalışanların kurallara uyması sağlanır ve üretim akışını bozacak hiçbir durumun istenmemesi nedeniyle işyerindeki çalışma ortamının sağlık ve güvenlik açısından en iyi duruma getirilmeye çalışılır. İç denetimi misyon edinmiş bu tarz işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine en iyi şekilde uyulmaya ve uygulanmaya çalışılır. İş kazası olmaması için gerekli tedbir ve önlemler alınarak işyerinde iş kazasının olmaması sağlanmaya çalışılır.

3.2. Dış Denetim

İşyerine yapılacak dış denetim bu alanda kurulmuş veya yetkilendirilmiş kurum, kuruluşlar veya kişiler gibi özel kesim tarafından yapılabildiği gibi bu alanda yetkili olan kamu kurum ve kuruluşları tarafından da yapılmaktadır.

3.2.1. Özel sektör denetimi

İş sağlığı ve güvenliği alanında yetkin ve yeterliliğe sahip kişiler veya bu alanda yetkin ve yeterliliğe sahip kişileri çalıştıran ve bu alanda yetkilendirilmiş ve yetki almış tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşlar tarafından işyerinde gerçekleştirilen denetime dış denetim denir.

Mevzuat gereği her işyerinde bulunan ve mevzuatın gerektirdiği hükümler kapsamında çalışma yaparak gerçekleştirilen ve işyerindeki eksikleri ortaya çıkaran ve bu eksiklerin giderilmesini sağlayan denetim şeklinin yanında mevzuatın dışında kurulmuş ve kendi alanında yetkinlik ve yeterliliğe sahip kişiler ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen ve isteğe bağlı denetim şeklide bulunmaktadır. Bu iki denetim mekanizması özel kesim dış denetim şekli olmaktadır.

3.2.2. Kamu denetimi

İlgili kamu kurum ve kuruluşları altında kurulan ve yetkilendirilen devlet adına iş ve işlemler yaparak düzenin sağlanması yönünde hareket eden denetim birimleri kamu denetim mekanizmasını oluşturur.

3.2.2.1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu

İş Teftiş Kurulu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı teşkilat yapısı altında bulunan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği'nde yer alan "İş teftişi: Çalışma süreleri, ücretler, iş sağlığı ve güvenliği, işçilerin refahı, çocuk ve gençlerin çalıştırılması, kayıtdışılık, işsizlik, istihdam ve işgücü piyasası uygulamaları gibi çalışma şartlarına ve ortamına ilişkin tüm mevzuat hükümlerinin

uygulanmasıyla ilgili olarak araştırma, inceleme ve denetlemeyi de kapsayan ve Devlet adına gerçekleştirilen teftiş faaliyetleri ile mevzuat ile verilen diğer teftiş faaliyetlerini ifade eder.” görevleri yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Aynı yönetmeliğin bir diğer maddesinde de; “Çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıtdışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak; müfettiş sayısı ve Kurulun diğer kaynakları göz önünde bulundurularak denetlenecek sektörleri her yıl için belirlenecek esaslara göre sınıflandırmak suretiyle riskli sektörlerdeki işyerlerinin denetimine öncelik vermek. İş Sağlığı ve Güvenliği Teftişi Çalışma Grubu: Maden işyerleri teftişi, yapı işyerleri teftişi, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerleri teftişi, kimya sanayi işyerleri teftişi, meslek hastalıkları, iş kazaları, program dışı teftişler, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda belirtilen yetkilendirme ve belgelendirme işlemlerinin teftişi, eğitim kurumlarının denetim ve kontrolü işlemlerinin teftişi, ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin denetim ve kontrolü işlemlerinin teftişi ve benzeri işler.” İş Teftiş Kurulu müfettişleri tarafından yerine getirileceği ve bu konularda yetkili olduklarını yönetmeliğin bu maddeleri bize göstermektedir. (İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği, 2012)

3.2.2.2. Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu teşkilat yapısı altında bulunan ve Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliği'nin Müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları başlıklı maddesinde; “İş kazaları, meslek hastalığı, hastalık ve diğer sigorta olaylarını araştırmak ve incelemesi görev ve yetkilerini haizdir.” belirtilen görev ve yetkilere haiz olduğu, iş kazası ve meslek hastalığı ile diğer konularda inceleme ve araştırma yapabilecekleri açıkça yönetmeliğin maddesinde bahsedildiğini görmekteyiz. (Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliği, 2007)

3.3. Yargısal Denetim

Yargısal denetim, bu konularda hususi kurulmuş mahkemelerde veya bu alanda yetkisi olan diğer mahkemelerde dava açılması halinde yapılan yargılama sürecini ifade eder. Yargısal denetim en son denetim mekanizması ve karar merci olarak her alanda olduğu gibi bu alanda da karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca şunu belirtmemiz gerekir ki Sosyal Sigortalar Yüksek Sağlık Kurulu da belirli konularda bir itiraz merci olarak görev yapmaktadır.

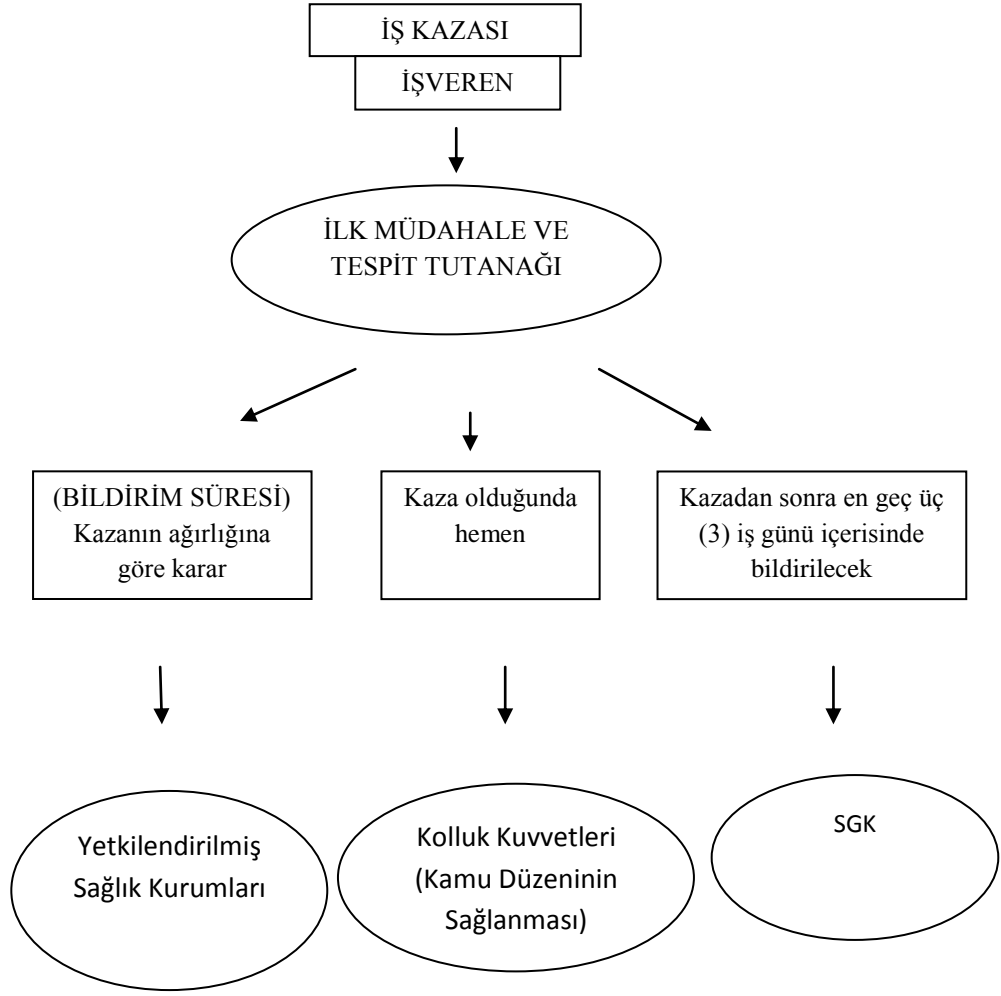
4. İŞ KAZASI SONRASI YAPILAN İŞLEMLER VE DENETİM SÜRECİ

4.1. İş Kazası İşlemleri

Bir işyerinde iş kazası meydana geldiği zaman ilk olarak yapılacak olan gerekli tıbbi ve idari önlemler alınarak hem kazalının hem de çevresinde bulunan kişilerin zarar görmesinin önüne geçmektir. Gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri alındıktan sonra kazalıya yapılacak müdahale varsa yapılması, yapılabilecek bir müdahale yoksa gerekli sağlık birimlerine haber verilerek onların gelmesi beklenmeli ve yakın sağlık kuruluşuna sevki sağlanmalıdır. Açıklamış olduğumuz hususlar kazanın durumuna göre öncelik ifade eden durumlar gözetilerek hareket edilmesi gerekmektedir.

Kaza olayından sonra kaza olayı ile ilgili gerekli tutanaklar tutularak, ilk önce kolluk kuvvetlerine daha sonrada yasal mevzuatın gerektirdiği yerlere bildirim (SGK) yapılmalıdır. İşyerinde oluşabilecek kazalar için gerekli hazırlıkların yapılmış olması söz konusu durumun sorunsuz işlenmesini sağlar.

Kaza olayının olduğu andan itibaren başlayarak oluşturulacak dosyaların düzenli bir şekilde tutulması ve istenilen bilgi ve belgelerin içinde yer alması kaza olayı ile ilgili daha sonra yapılacak işlemlerin uzamamasını sağlar ve sonuçların daha erken alınmasını neden olur. İş kazası olduktan sonra düzenlenecek iş kazası tutanakları, kolluk kuvvetleri tarafından tutulan tutanak ve diğer belgeler, işveren tarafından düzenlenecek kazalıya ait iş kazası bildirim formunun, iş kazası olayı olduktan sonra başvuru alan kamu kurum ve kuruluşlarda (hastaneler, yetkilendirilmiş sağlık kurumları vb.) yer alan iş kazası olayı ile ilgili söz konusu kurumlar tarafından düzenlenen tutanak ve raporlar gibi resmi bilgi ve belgeler ile kaza olayına tanık olanların ifadelerinden oluşan belge ve bilgiler tam ve eksiksiz olması sağlanmalıdır. Böylece iş kazalarının sonuçlandırma işlemleri daha sağlıklı yürütülerek mağduriyetlerin önüne geçilmiş olur.(Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

Şekil 1: İlk müdahale ve tespit tutanağı akış şeması (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

4.1.2. Sosyal Güvenlik Kurumunun İlgili Biriminin İş ve İşlemleri

Ünitelerin kısa vadeli sigorta servisleri;

- İşveren tarafından hazırlanan kazanın meydana geldiği işyerine ait iş kazası ve meslek hastalığı bildirim formunun,
- kazadan sonra işverence tanzim edilecek iş kazası tespitine ilişkin tutanağın, kolluk kuvvetleri tarafından düzenlenmiş tutanak ve tanık ifadelerinin,

- meydana gelen iş kazası olayı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından oluşturulan resmi bilgi ve belgeler ile
- meydana gelen kazayla ilgili bu kurumlar tarafından tanzim edilen tutanak ve raporlar incelenerek,

başkaca bir araştırma ve soruşturma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın olayın iş kazası olup olmadığına karar verilebilmektedir. Söz konusu servis, olayın iş kazası sayılmasına karar vermesi ve olayın iş kazası sayılmamasına karar vermesi gibi her iki yetkiye sahiptir. Servis tarafından olayın iş kazası olmadığı kararına sigortalının itiraz etmesi halinde, olay Komisyona gönderilir ve komisyon tarafından incelenerek karara bağlanır.

İlgili ünitenin kısa vadeli sigortalar servis şefi veya servis sorumlusu, sosyal güvenlik il müdür yardımcısı veya sosyal güvenlik merkez müdürü ile ünite de olması halinde bir Kurum avukatı tarafından oluşan bir komisyon, kısa vadeli sigorta servisleri tarafından mevcut bilgi ve belgeler ile iş kazası tespiti yapılamaması durumunda bu bilgi ve belgeleri inceleyerek iş kazası olduğu yönünde karar alabilmektedir.

Komisyon, olayın iş kazası olduğuna veya iş kazası olmadığına karar verebilmektedir. Komisyonun iş kazası saymadığı olayla ilgili kaza geçirenin konuyla ilgili elde ettiği yeni bilgi ve belgeler ile itiraz edebilmektedir. Bu durumda Komisyon tarafından yeniden değerlendirilir. Bu hususta karar verilememesi halinde, sigortalının sunmuş olduğu yeni bilgi ve belgelerde dosyaya konur ve denetim gerekçesi hazırlanarak Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına gönderilmektedir.

Ayrıca sigortalı komisyonun vermiş olduğu karar üzerine yargı organlarına başvurma hakkının olduğunu görmekteyiz.

4.1.2.1. İş kazası tespit komisyonu işlemleri

İş Kazası Tespit Komisyonu üyeleri ilgili ünitelerin, servis sorumlusu veya kısa vadeli servis şefi, sosyal güvenlik merkez müdürü veya il müdür yardımcısı ve kurum avukatından oluşmaktadır.

Bu komisyon tarafından da iş kazası olmadığı yönünde bir karar çıkması halinde, kazaya uğrayan sigortalı elde ettiği yeni bilgi ve belgeler ile ilgili komisyona tekrar itiraz edebilme hakkı olmaktadır. Yeni bilgi ve belgeleri inceleyen komisyon, olayın iş kazası olması yönünde veya iş kazası olmaması yönünde bir karar alamıyorsa, ilgili ünite (birim) denetim gerekçesi hazırlayarak konunun SGK Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'na göndermektedir. Komisyonun iş kazası olmadığı yönünde kararına karşı sigortalının yargı yolunu deneyerek iş kazası olduğunu ispatlama hakkı bulunmaktadır.

Olayın iş kazası sayılması halinde dosya ilgili sağlık sosyal güvenlik merkezine gönderilmektedir. Buradan da kazalının, meslekte kazanma gücü kayıp oranının (MKGKO) tespitini belirlenmek üzere kurumun yetkili sağlık kuruluna gönderilecektir. (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

4.1.2.2. Kurum Sağlık Kurulu İşlemleri

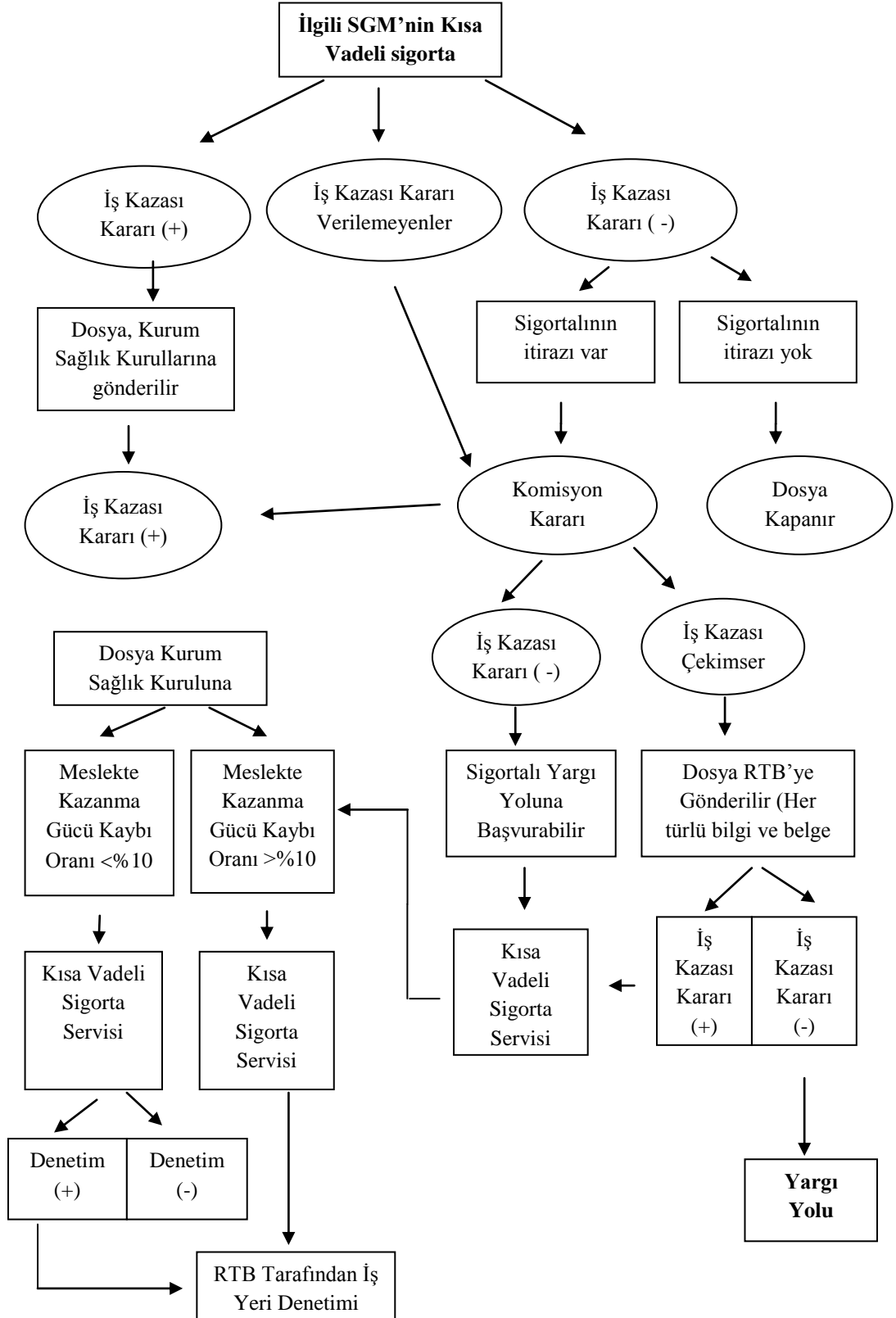
İş müfettişleri veya Kurumun denetim ile görevli müfettişleri tarafından düzenlenmiş rapor/tutanak ile sonuçlanmış mahkeme kararlarına göre yada ünitelerin kısa vadeli sigortalar servisleri veya ilgili komisyonunca, olayın iş kazası olduğunun kesin olması ve sigortalının gelir veya aylık talep etmesi veya söz konusu talepte bulunmaksızın meslekte kazanma gücü kayıp oranının tespitinin istemesi halinde, iş kazası dosyası ile ilgili denetime gerek olmadan iş kazası dosyası bulunması gereken bilgi ve belgeler ile birlikte Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezine göndermektedir.

Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından meslekte kazanma gücü kayıp oranının % 10'un altında belirlenmiş olması halinde, üniteler ilgili mevzuat hükümleri dikkate alarak denetim talebinde bulunulup bulunulmayacağına karar verebilmektedir. Kanunun bu maddeleri kapsamında yapılacak bir işlem bulunmaması halinde sigortalı emeklilik servislerine intikal ettirilerek dosya tahsis kütüklerine işlenir.

İlgili ünite tarafından tespit edilen meslekte kazanma gücü kayıp oranının % 10 ve üzerinde bir oran olması halinde, denetim istem yazısı hazırlanarak Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına gönderilir.

Meslekte kazanma gücü kayıp oranlarına yapılan itirazlarda, Yüksek Sağlık Kurulu, müfettiş raporu ile tespiti gerekli görülen hususları açıkça kararlarda belirtilmiş olması halinde meslekte kazanma gücü kayıp oranına bakılmaksızın denetim talebinde bulunabilmektedir. (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

Sigortalının % 10'un üstünde meslekte kazanma gücü kayıp oranı kararına itiraz ettiği tarihte dosya ile ilgili Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'ndan denetim talebinde bulunulmuş ve söz konusu inceleme sonuçlandırılmış ise dosya inceleme raporu ile birlikte Yüksek Sağlık Kuruluna verilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilecektir. Sigortalının itiraz tarihinde Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'ndan konuyla ilgili denetim talebinde bulunulmamış veya inceleme sonuçlandırılmamış ise inceleme raporu beklenmeksizin dosya Yüksek Sağlık Kuruluna verilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilecektir. Yüksek Sağlık Kurulu, sigortalı tarafından yapılan meslekte kazanma gücü oranına yapılan itiraz ile ilgili inceleme raporu olmaksızın karar verebilecektir. Ancak Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca incelemeyi neticelendirildikten sonra söz konusu kurulun gerek görmesi halinde soruşturma raporu tekrar Yüksek Sağlık Kuruluna verilmesi için Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilmektedir. (İş Kazaları ve Meslek Hastalığı Vakalarının Soruşturulması, 2014)

Şekil 2: Kurum yetkili sağlık kurulu işlemleri akış şeması (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

4.2. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı İşlemleri

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun kaza olayından haberdar olmasıyla kazayla ilgili denetim süreci, başlamaktadır. İşveren kaza olayından sonra üç iş günü içerisinde kuruma vereceği İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile iş kazası olayı SGK'nu kayıtlarına girmektedir. Ayrıca SGK, iş kazalarından ihbar, Őikayet v.b. Şekilde haberdar olmaktadır. (http://www.sadettinorhan.net/is_kazas305_sgk_denetimi.html, Erişim tarihi 13.01.2017)

Kaza olayından haberdar olan SGK'nun taşra teşkilatının yani ünitelerin yapacağı işlemleri önceki bölümlerde bahsettik. Ünitelerin ilgili birimleri tarafından iş kazası kararı verilememesi ve iş göremezlik oranının % 10'un altında olması durumunda iş kazası dosyası hakkında denetim talebinde istenip, istenmemesi hususunu ilgili ünite karar vererek işlem yapmaktadır. İş göremezlik oranın % 10 ve üzerinde olması halinde, iş kazası dosyası Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

4.2.1. İş kazası denetim süreci

Bir nceki kısımdaki bahsedilen nedenler ile gelen iş kazası denetim gerekçeleri Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın ilgili grup başkanlığında görevli müfettişe havale edilmesi sonucu denetim süreci başlamış olur.

Müfettiş, ilk önce ünite tarafından oluşturulan iş kazası ile bilgi ve belgeleri (denetim gerekçesini) inceler, sonra iş kazasının meydana geldiği işyerine ait kayıt ve belgeleri işverenden tebligat aracılığıyla ister. Müfettiş tarafından istenen kayıt ve belgeler Şunlardır;

- Yasalar gereği tutulması gereken defterler (rnek: yevmiye defteri, vergi mevzuatı açısından tutulması gereken yasal defterdir)
- İş sağlığı ve güvenliği alakalı bilgi ve belgeler (kişisel koruyucu donanım (KKD) tutanakları, risk değerlendirmesi, eğitim katılım belgeleri gibi)

- İşçilerin almış oldukları ücretleri gösteren (ücret) bordroları
- Kaza olayı ile ilgili tutanak ve bu konu ile alakalı diğer bilgiler, belgeler, tutanaklar ve raporlar

- Kaza olayı ile alakalı diğer bilgi ve belgeler

İşveren tarafından ibraz edilen söz konusu belgeler incelenerek Müfettiş tarafından tutanak düzenlenir ve kazayı geçiren çalışanın, kazaya tanık olan diğer işyeri çalışanların, işverenin ve kaza olayı ile alakalı başka kişiler varsa bunların yazılı ifadelerine başvurulur.

Denetim gerekçesi ile birlikte elde edilen bilgi ve belgeler ile Müfettiş tarafından düzenlenen tutanak ve alınan ifadeler; sosyal güvenlik mevzuatı, iş mevzuatı, iş sağlığı ve güvenliği ile diğer mevzuatlar yönünden değerlendirilerek rapora bağlanır.

Söz konusu raporda;

İşçi özlük dosyasında bulunması gereken bilgi ve belgelerin dosyada olup olmadığı, işçiye işe girmeden önce ve çalıştığı dönemde işveren tarafından verilen iş ile alakalı eğitim belgeleri, katıldığı kurs ve seminer ile ilgili düzenlenen belgelerin dosyada olup olmadığı, işçiye iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile gerekli kişisel koruyucu donanımların teslim edilip edilmediğini gösteren tutanakların olup olmadığı, sağlık açısından ve nitelik açısından yaptığı işe uygun olup olmadığı,

Kaza geçiren çalışanın sigortalı sayılıp sayılmayacağı,

Kaza geçirenin sigortalı olması halinde işe giriş bildirgesinin Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) yasal süresi içerisinde verilip verilmediği,

Kaza olayının iş kazası sayılıp sayılmayacağı,

SGK'na iş kazası bildiriminin yasal süresi içerisinde yapılıp yapılmadığı,

Yasal kayıt ve belgelerinin işveren tarafından mevzuata uygun olarak düzenlenip düzenlenmediği,

İşçiye ödenen ücret tutarı ile işveren tarafından aylık prim belgesi ile SGK'na bildirilen prime esas kazancın(ücret tutarının) doğru olup olmadığını,

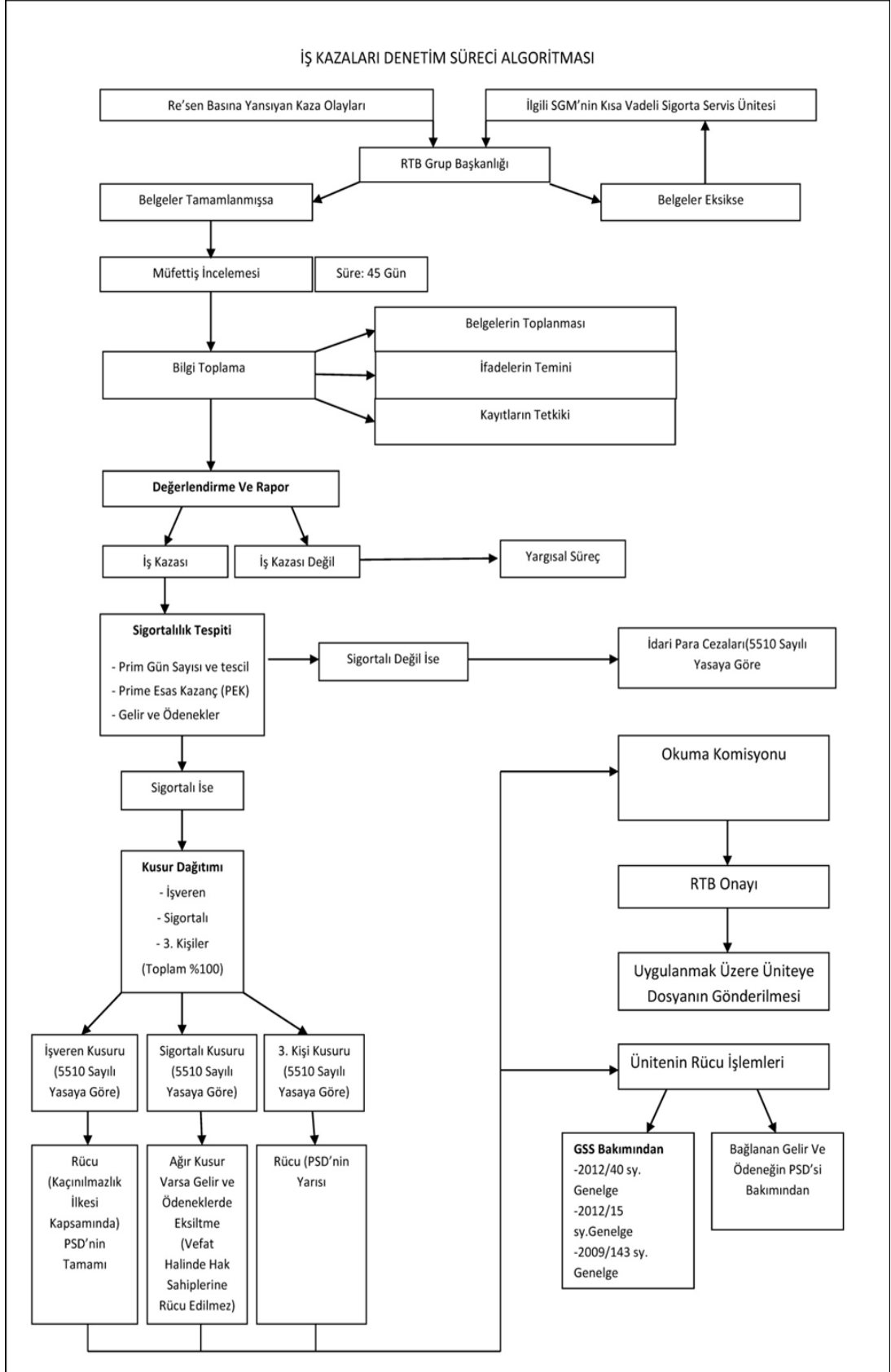
Yapılan inceleme sonucunda mevzuata aykırı ve idari para cezası gerektiren durumların olup olmadığını,

İnceleme sonucunda mevzuata aykırı başka hususlar olup olmadığı ve bundan dolayı kamu kurum, kuruluşlarına bilgi verilmesi gerekip gerekmediği,

İş kazası olması halinde iş sağlığı ve mevzuatındaki hangi yükümlülüklerin yerine getirilmediği, bunların kimlerin yerine getirmediği ve bunlara atfedilen kusurlar oranlarının ne olduğu,

gibi hususlar başta olmak üzere mevzuata dayanarak değerlendirilmekte ve sonuç ve kanaate varılmaktadır.

Müfettişler tarafından yukarıdaki hususlarla alakalı gerekli araştırmalar yapılır ve bunlarla ilgili rapor düzenlenir. Bu rapor Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından oluşturulan Rapor Okuma Komisyonu tarafından mevzuat açısından ve inceleme eksikliği açısından kontrol edildikten sonra gereği yapılmak üzere ilgili üniteye (sosyal güvenlik il müdürlüğü veya sosyal güvenlik merkezi) gönderilir. Üniteler tarafından Müfettiş raporunun sonuç ve kanaat bölümünde yazmış olduğu işlemleri gerçekleştirerek varsa önerilen cezaları uygulamaktadır.

Şekil 3 : İş kazaları denetim süreci algoritması (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

İşçinin, işverenin ve 3. kişi/kişilerin kusur sorumlulukları

Müfettişler tarafından yapılan denetimlerde işyerindeki çalışma koşulları, iş ekipmanları, verilen KKD'lar, çalışana ait sağlık raporu, işçinin yaptığı iş için gerekli eğitimleri alıp almadığı, iş için yetkinliğe sahip olup, olmadığı gibi konular diğer mevzuat ve özellikle iş sağlığı ve güvenliği hükümleri çerçevesinde değerlendirilerek, kazaya sebep olabilecek kişiler olan işçi, işveren veya bunların dışındaki 3. kişi/kişiler hakkında gerekli açıklamalar yapılarak kusur oranları ortaya konur.

İşverenin kusur sorumluluğu ile ilgili hususlar:

İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili işveren kusuruna ilişkin temel düzenlemelere, 5510 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası ile 76 ncı maddesinin dördüncü fıkrasında yer verilmiştir.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 45 inci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarıyla da belirtilen Kanun maddelerinde geçen “işverenin kastı veya çalışanların sağlık ve güvenliğini koruma, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına ilişkin hükümlerin yerine getirilmemesi, mevzuattan ne anlaşılması gerektiği ile kaçınılmazlık ilkesi.” hususlarına açıklık getirildiği görülmektedir.

İşverenin kusur durumu değerlendirilirken aşağıda belirtilen üç temel unsur esas alınmalıdır.

a) Önlem alma yükümlülüğü (İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında).

b) Denetim ve gözetim borcu (İş sağlığı ve güvenliği ile genel ve özel mevzuat kapsamında).

c) Kaçınılmazlık olgusu (Sosyal güvenlik hukuku kapsamında).

İş kazası ve meslek hastalığının temel sebeplerini oluşturan ve aşağıda belirtilen üç ana unsurdan;

Makine unsuru (iş ekipmanının hatalı olması, koruyucunun yetersiz olması, kontrol ve bakım eksikliği, mühendislik hizmetinin yetersiz olması gibi),

Çevre ve ortam unsuru (yetersiz ve uygun olmayan çalışma alanı, yapılan işe uygun olmayan çalışma şekli gibi),

Yönetim unsuru (yetersiz üretim organizasyonu, tamamlanmamış talimatlar, güvenlik yönetimi planının yetersiz olması, gerekli eğitimlerin verilmemesi ve öğretimlerin yapılmaması, yanlış personel istihdamı yapılması, üretim baskısı, ara dinlenmelerinin kullandırılmaması, yasal olmayan fazla mesai uygulaması gibi),

Hususlar, meydana gelen iş kazası veya meslek hastalığında önemli rol oynuyorsa kusur büyük oranda işverendedir.

Meydana gelen iş kazası veya meslek hastalığında, işverene kusur atfedilirken dikkat edilmesi gereken hususlara, 5510 sayılı Kanun maddelerindeki sistematigi şöyledir;

- İş kazasında işverenin kastı,
- İşverenin, iş güvenliği mevzuatına uyup uymadığı ve çalışanların sağlığını koruyup korumadığı,

Müfettiş raporlarında; 6331 sayılı Kanunun kapsamı ve istisnaları dikkate alınarak işverenin Kanunda öngörülen yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği değerlendirilmekte, bununla birlikte işveren tarafından yaptırılan risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma yapılması, acil durum planları, yangınla mücadele ilk yardım ve tahliye ile tehlikenin yetkililere bildirilmesi, iş kazası ve meslek hastalıkları kaydının tutulması, sağlık gözetimi, çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimi gibi mevzuatın gerektirdiği hususlar göz önüne alınarak işverenin kusur sorumluluğuna gidilerek kusur verilmektedir.

İşvereni sadece kaçınılmazlık¹ ilkesi gereği işverenin kusur sorumluluğuna gidilmemektedir.

¹ Kaçınılmazlık: işveren tarafından teknolojinin gerektirdiği ve mevzuatının (iş sağlığı ve güvenliği) gereği tüm tedbirlerin alınmasına rağmen, zararın önlenememesi durumunda söz konusu olmaktadır

İşçinin kusur sorumluluğu ile ilgili hususlar:

Yapılan inceleme sonucunda kaza olayının iş kazası olduğunun anlaşılması halinde; kaza olayının meydana gelmesinde sigortalıya kusur verebilmek için sigortalının bazı şartları taşıması gerekmektedir. Sigortalının ağır kusuru veya kasti bir hareketi sebebi ile iş kazası meydana gelmesine neden olması ve ceza sorumluluğunun bulunması kaza geçiren sigortalıya kusur verilmesinde taşıması gereken şartlardır.

Ceza sorumluluğu genel olarak bir kişinin kendi kusurundan sorumlu tutulabilmesini ifade etmektedir.

Kaza geçirene kusur verilebilmesi için sigortalının olaya sebebiyet veren fiille bağlantılı olarak algılama ve irade yeteneğine sahip olması gerekmektedir. Dolayısıyla kusur sorumluluğunun, algılama ve irade yeteneği olmak üzere iki unsuru bulunmaktadır.

Kusur verilirken sigortalının kişisel özellikleri (yaş, özür durumu, hastalık vb.) ile olay esnasında içinde bulunduğu koşulları, sigortalıya kusur atfederken dikkate alınması gereken hususlardır.

İş sağlığı ve güvenliği mevzuatında, çalışma hayatının genel yükümlülükler işverene yüklenmekle birlikte, işçinin de alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini yerine getirmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, 6331 sayılı Kanunun “Çalışanların yükümlülükleri” başlığını taşıyan 19 uncu maddesinde işçilerin uymak durumunda olduğu yükümlülükler yer verilmiştir.

İşveren tarafından verilen iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitim ve talimatlar doğrultusunda çalışanların uymak zorunda olduğu yükümlülükleri şunlardır:

“a) Kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların, sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemek.

b) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek.

c) Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve korumak.

ç) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermek.

d) Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.

e) Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.”

İşçilerin söz konusu yükümlülüklere uymaması, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin (SSİY) 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince “ağır kusur” olarak değerlendirilecektir.

Kusuru bulunmakla birlikte, yukarıda belirtilen hususlar kapsamında “ağır kusurlu” sayılmayan sigortalı için de gerekmesi halinde kusur oranı tespiti cihetine gidilecektir.

Yerleşmiş yargı kararlarında sigortalıya kusur izafe edilirken, özellikle yaşı, mesleği ve mesleki kıdemi gibi hususlar göz önünde bulundurularak, “yaşı ve mesleki tecrübesi itibariyle, kendi güvenliğini sağlamada dikkatsiz ve tedbirsiz davranması” gerekçesinden hareket edilmektedir. Örneğin, 18 yaşında genç bir işçi ile 45 yaşında olgun bir işçinin kusuru eşit değerlendirilmediği gibi, yine iki yıllık mesleki tecrübesi olan bir işçi ile yirmi yıllık mesleki tecrübesi olan bir işçiye aynı oranda kusur verilmemektedir.(İş Kazası ve Meslek Hastalığı Soruşturmaları, 2014)

3.kişi/kişilerin kusur sorumluluğu ile ilgili hususlar:

5510 sayılı Kanunda üçüncü kişiler için kusurun niteliği belirtilmemiştir. İhmal, ağır kusur ve kasıt kavramları aynı maddede değerlendirilecektir.

Üçüncü kişinin sorumluluğuna gidilebilmesi için söz konusu kişi veya kişilerin kazanın meydana gelmesinde kusurlu olmalarına bağlanmaktadır. Üçüncü kişi hakkında kusursuz sorumluluk esasları uygulanmamaktadır.

Üçüncü kişi, işveren ve kaza geçiren çalışan haricinde kazanın meydana gelmesine neden olabilecek diğer tüm kişi veya kişileri ifade etmektedir.(İş Kazası ve Meslek Hastalığı Soruşturmaları, 2014)

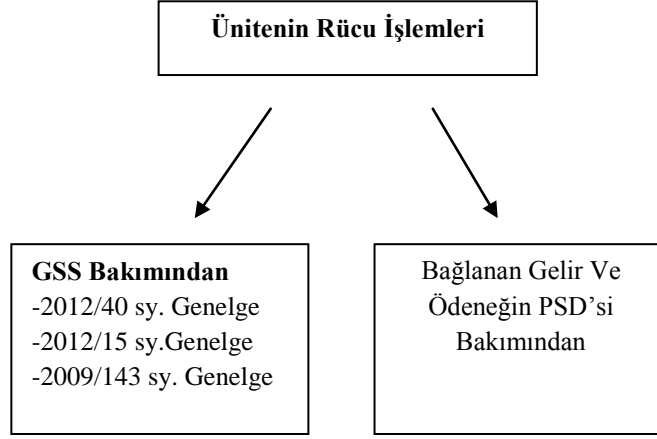
Bu durumda, bir iş kazası ve meslek hastalığında işveren ve sigortalı dışında, olaya dahil olan tüm gerçek veya tüzel kişiler üçüncü kişi olarak kabul görecektir.

Temin edilecek bilgi ve belgelere göre, olayın meydana gelmesinde üçüncü kişilerin kastının olduğu yönünde kesin kanaate varılması halinde, bu kişilere kusur verilecektir.

4.2.2. Rücu işlemleri

Ölümlü veya maluliyetle sonuçlanan kaza olaylarının olması halinde söz konusu dosyalar denetim gerekçesi ile birlikte Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına gönderilir. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca yapılan inceleme sonucunda olayın iş kazası olduğunun tespit edilmesi durumunda inceleme sonucu yazılan raporla birlikte dosya hukuk servislerine gönderilir. Mahkeme tarafından bu konularla ilgili verilen kararlara binaen Kurum tarafından rücu işlemleri² yapılmaktadır.

² İş kazası sonucu kusurlu bulunan kişilere SGK tarafından yapılan yardımların maddi değerinin talep edilmesi

Şekil 4: Rücu işlemleri (Yalçın, Kanbur ve Doğan, 2016)

Yasal süresinde yapılmamış iş kazası nedeniyle sigortalıya ödenen geçici iş görmezlik ödeneği, iş kazası bildirim yapılan tarihe kadar geçen sürede Kurum tarafından denetime gerek duyulmadan doğrudan işverenden tahsil edilir. Ayrıca çalışma mevzuatı gereği sigortalının çalışmaya başlamadan önce sağlık raporu alınması gereken işlerde, sağlık raporu alınmaksızın veya sağlık raporuna aykırı olarak çalışmaması gerektiği bir işte çalıştırılıyorsa Kurum tarafından denetime gerek kalmadan işverene bu konuda gerekli rücu işlemi yapılmaktadır.

4.3. Kısa Vadeli Sigorta Kollarından Sağlanan Haklar

Sosyal risklere (iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malullük, yaşlılık, ölüm) karşı Sosyal Güvenlik Kurumu çalışanları zorunlu sigortalılık gereği kişileri sigorta kolları kapsamına almakta ve bu riskler ile karşılaşanları ve hak sahiplerini koruyarak gerekli yardımları yapmaktadır.

5510 sayılı Kanun kapsamındaki kısa vadeli sigorta kolları kapsamında sosyal risklere maruz kalan kişilere ve hak sahiplerine aşağıda belirtilen yardımlar yapılmaktadır. Bunlar;

- Hastalık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle geçici iş göremezlik süresince sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği günlük olarak verilmesi,

- İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik gelirinin sigortalıya bağlanması,
- Sigortalının iş kazası nedeniyle ölmesi geride kalan hak sahiplerine gelir bağlanması,
- Gelir alan kız çocuğunun evlenmesi halinde evlenme ödeneği verilmesi,
- İş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle ölen sigortalıya cenaze ödeneği verilmesidir.

5 .GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde yapılan çalışmada nelere dikkat edildiği ve söz konusu verilerin nasıl kullanıldığı yönünde bilgilere yer verilecektir.

5.1. Çalışma Yeri ve Dönemi

Çalışmamızı yaparken en güncel verileri temin etmek için 2015 yılı baz alınmıştır. İş kazalarının en çok olduğu ve bize iyi bir örneklem oluşturulacağı düşünüldüğünden hemen hemen her türlü sektörün bulunduğu İstanbul ve Kocaeli İllerinde meydana gelmiş iş kazaları sonrasında Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nda görevli müfettişler tarafından gerçekleştirilen denetimlerden sonra düzenlenmiş 142 rapor ve eklerinde yer alan bilgilerden istifade edilmiştir.

5.2. Verilerin Düzenlenmesi

Söz konusu raporlardan yararlanarak iş kazası geçirenin medeni durumu, yaşı, cinsiyeti, kaza geçirenin kaza sonucu vefat edip etmediği, kaza sonucu vefat etmemiş ise kaza sonucu meslekte kazanma gücü kayıp oranı % 10 ve üzeri olanlar ve kazaya kimlerin (işçi, işveren veya 3. kişi/kişiler) sebep olduğu ve işkolu bilgilerin yer aldığı bir çalışma yapılmıştır.

5.3. Verilerin Analizi

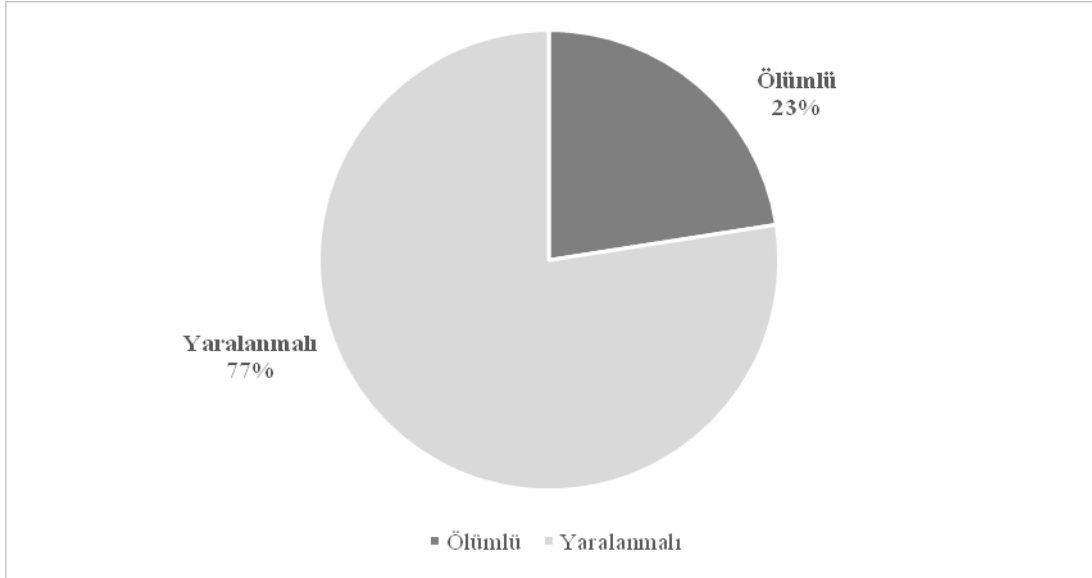
Yapılan çalışmada 2015 yılında gerçekleşen 5510 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların geçirmiş olduğu iş kazası incelemeleri dikkate alınmıştır. Çalışmamızda iş kazası sayılmayan raporlar ile yabancı vatandaşların geçirmiş olduğu iş kazalarına yer verilmemiştir. Yer alan bilgilerin tamamı denetim sonucu ortaya çıkmış ve sonuçlarına göre Sosyal Güvenlik

Kurumu tarafından gerekli iş ve işlem yapılmış raporlar tarafımızdan incelenerek elde edilmiş resmi bilgilerden oluşmuştur. Söz konusu bilgiler grafiklere dökülerek istatistiksel olarak resmedilmiştir.

6. BULGULAR

Yapılan çalışma sonucu elde edilen bilgiler çeşitli kriterler kullanılarak Excel ortamında grafikler oluşturulmuştur. Söz konusu grafiklerde yer alan bulgular ortaya konularak değerlendirilmeler yapılmıştır.

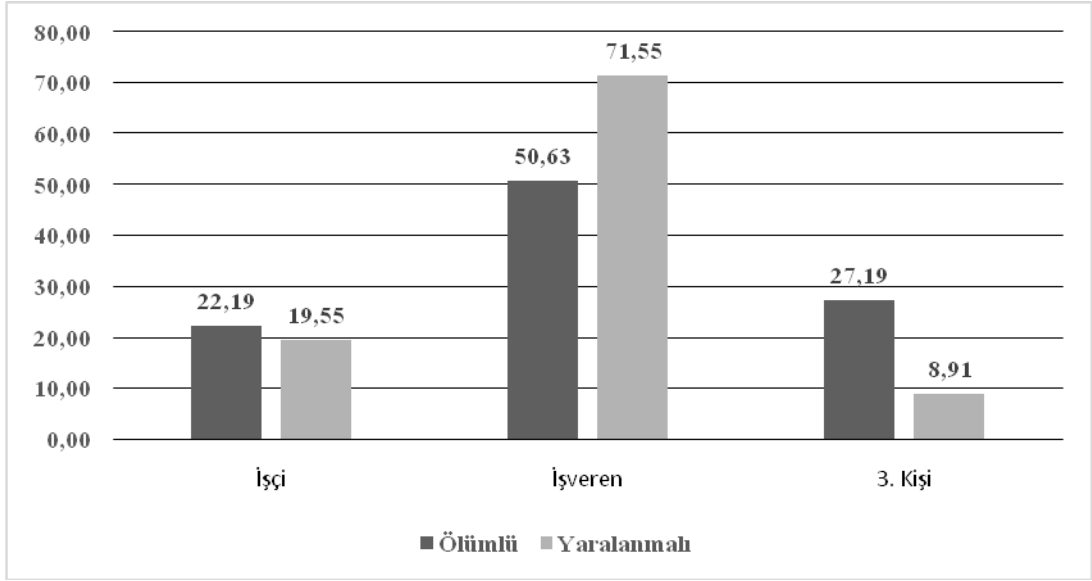
6.1. İş Kazası Grafikleri

Şekil 5: Ölümlü/yaranmalı iş kazaları

Çalışmamızı gerçekleştirdiğimiz 142 iş kazası dosyasında yer alan iş kazalarından 32 tanesinin ölümlü ve 110 tanesinin yaranmalıdır. Bunlar iki gruba ayrılmış ve birbirine oranlanması sonucu Şekilde 5'te yer alan grafik oluşturulmuştur. Yaranmalı iş kazaları, ölümlü iş kazalarının yaklaşık 4 katı olduğu grafikten anlaşılmaktadır. Ölümlü iş kazaları ne kadar az ise iş sağlığı ve güvenliğinin tedbirlerinin o oranda alındığını söyleyebiliriz. Ayrıca çalışma alanlarının sağlık ve güvenlik açısından daha iyi koşullarda olduğu da anlaşılabilir. Ama yaranmalı iş kazalarının boyutların ne olduğu değerlendirme yapılırken

MKGKO göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur. Yapmış olduğumuz çalışmada da MKGKO % 10 ve üzeri olan yaralanmalı iş kazaları olması nedeniyle bu durumda bize yaralanmalı iş kazalarının vermiş olduğu zarar boyutunun belirli bir seviyede olduğu ve bunlarında denetime girmesi bize bu iş kazalarının önem arz ettiğini göstermektedir.

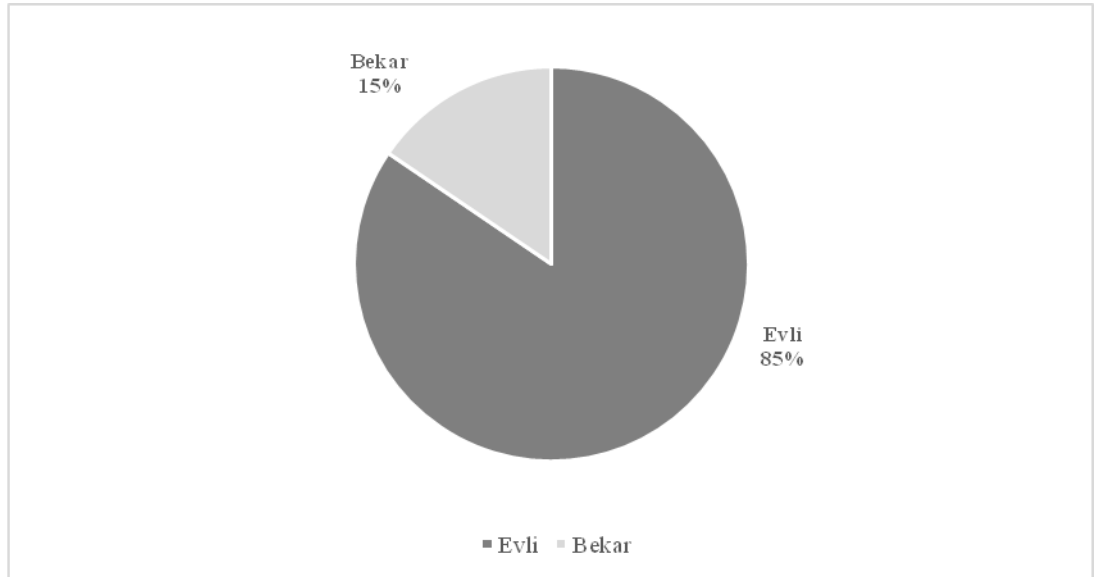

Şekil 6: Ölümlü/yaralanmalı iş kazalarında kusur oranları

İş kazası denetimleri sonucunda iş kazasına sebep olanlar nedenleriyle birlikte ortaya konur. Şekil 6’da denetimler sonucu ölümlü (32 iş kazası) ve yaralanmalı (110 iş kazası) kazalarda ölümlü ve yaralanmalı kendi içinde olmak üzere işçi, işveren ve 3. kişilerin ne kadar kusurlu oldukları ortalama olarak hesaplanmış ve grafikte yüzdesel olarak gösterilmiştir.

Hem ölümlü hem de yaralanmalı iş kazalarında en çok kusurlu olanların işverenler olduğunu görmekteyiz. Ölümlü iş kazalarında kusur bakımından ikinci sırayı 3. kişi aldığı ama yaralanmalı iş kazalarında ikinci sırada işçi olduğunu, en son sırada ise ölümlü iş kazalarında işçinin yaralanmalı iş kazalarında ise 3. kişinin kusurlu olduğunu görülmektedir.

Denetim sonucu yazılan raporlar incelenmesi neticesinde ortaya çıkan bu sonucun nedenlerinin ne olduğuna bakıldığında, işverenlerin işyerinde mevzuatın gerektirdiği önlemleri almadığı, gerekli ve işe uygun iş ekipmanlarını sağlamadığı, işyerinde gerekli denetim ve gözetim yetkisini yerine getirmemek gibi hususların işverenin kusurları arasında sayıldığını söyleyebiliriz. İşçiler ise işverenin verdiği talimatlara uyulmaması veya KKD kullanılması gibi nedenlerden dolayı kusurlu bulduklarını söyleyebiliriz. Üçüncü kişi olarak karşımıza işyerinde bulunan ve çalışma talimatlarına uymayan iş arkadaşı olacağı gibi hayatın akışı içinde kanun hükümlerine aykırı hareket eden bir kimsenin de (trafik kurallarına uymayan ve kazalının aracına çarparak kazanın meydana gelmesine sebep olan sürücü gibi) kusurlu sayıldığı görülmektedir.

Şekil 7: İş kazası geçirenlerin medeni durumu

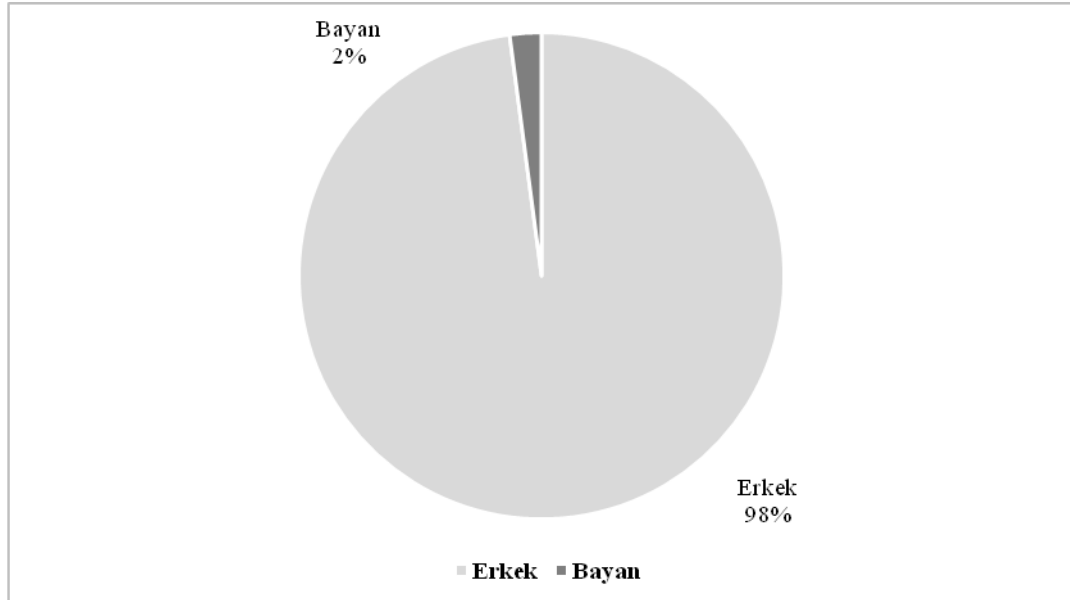
Çalışmamızda iş kazasına maruz kalan kişilerin büyük çoğunluğunun evlilerden (120 kişi) oluştuğunu bekarların (22 kişi) ise daha az olduğu Şekil 7'de görülmektedir. İş kazalarının evlilerde bu kadar çok olmasının nedenlerini irdelediğimizde aklımıza gelen ilk hususun evli ve bekar insanların işgücüne katılma oranlarının ne olduğudur. İş kazası geçiren genç yaştaki kişilerin iş gücü piyasasının küçük bir kısmını oluşturması ve kişilerin bekar olması, iş kazalarının orta yaş

kısımında fazla görülmesi, orta yaş grubunun da iş gücü piyasasının büyük çoğunluğunu oluşturması ve bu kişilerinde aile düzenini kurmuş evli kişiler olduğu anlaşılmıştır. Aradaki yüksek farkın en temel nedeni bu işgücüne katılma oranının olduğunu söyleyebiliriz.

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
15 ve daha yukarı yaşta kişiler	(Bin)					
Nüfus	56 986	57 854	28 145	28 573	28 841	29 281
İşgücü	28 786	29 678	20 057	20 453	8 729	9 225
İstihdam	25 933	26 621	18 244	18 562	7 689	8 058
Tarım	5 470	5 483	2 937	2 956	2 533	2 527
Tarım dışı	20 462	21 137	15 307	15 606	5 156	5 531
İşsiz	2 853	3 057	1 813	1 891	1 040	1 167
İşgücüne dahil olmayanlar	28 200	28 176	8 089	8 120	20 112	20 056
	(%)					
İşgücüne katılma oranı	50,5	51,3	71,3	71,6	30,3	31,5
İstihdam oranı	45,5	46,0	64,8	65,0	26,7	27,5
İşsizlik oranı	9,9	10,3	9,0	9,2	11,9	12,6
Tarım dışı işsizlik oranı	12,0	12,4	10,3	10,5	16,5	17,2
15-64 yaş grubu						
İşgücüne katılma oranı	55,1	56,1	76,6	77,0	33,6	35,0
İstihdam oranı	49,5	50,2	69,5	69,8	29,5	30,5
İşsizlik oranı	10,1	10,5	9,2	9,4	12,2	12,9
Tarım dışı işsizlik oranı	12,0	12,4	10,3	10,5	16,6	17,3
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı	17,9	18,5	16,6	16,5	20,4	22,2

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Tablo 1: TÜİK 2015 yılı işgücü istatistikleri (22)

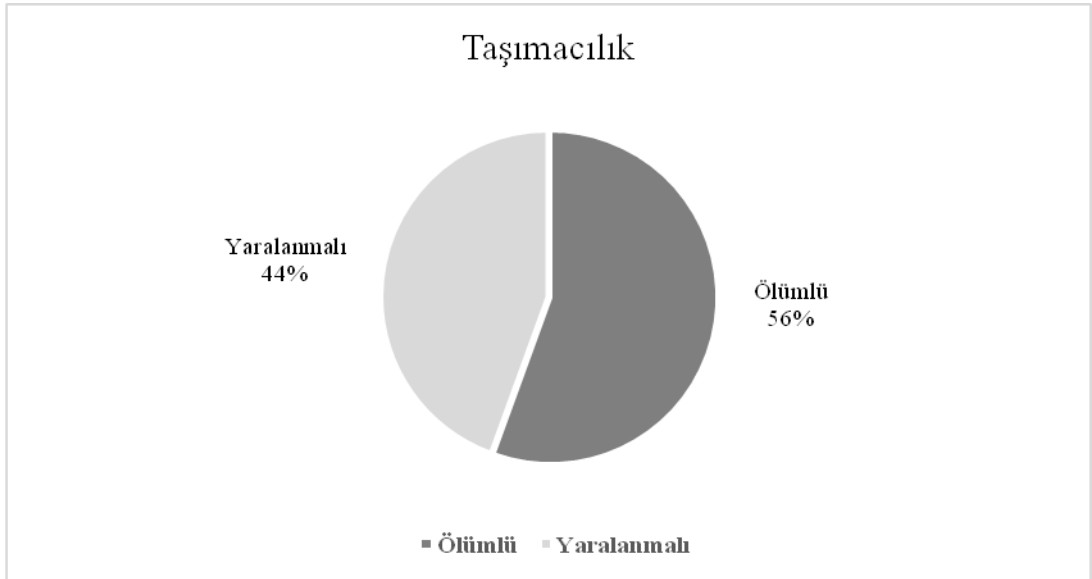
Şekil 8: İş kazası geçirenlerin cinsiyeti

Tablo 1’de yer alan TÜİK istatistiklerine göre 2015 yılında kadınların işgücüne katılma oranının % 31,5, erkekler ise bu oranın % 71,6 olduğu görülmektedir. Kadınlar, çalışma hayatına erkeklere oranlara daha az katıldığı Tablo 1’den anlaşılmaktadır. Ayrıca yapmış olduğumuz araştırmada da kadınların genellikle hizmet sektöründe çalıştığı görülmüştür. Kadınların erkekler gibi ağır sanayi, inşaat ve bunun gibi işkollarında çalışmamaları aradaki farkın bir diğer nedeni olarak karşımıza çıktığını söyleyebiliriz.

Şekil 8’de gördüğümüz değerlerin oransal olarak büyük olmasına rağmen Türkiye şartlarında kadınların çalıştığı sektörler ile işgücüne katılma oranları dikkate alındığında bu oranın normal olduğu anlaşılmaktadır.

6.2. Sektörlere göre İş Kazası

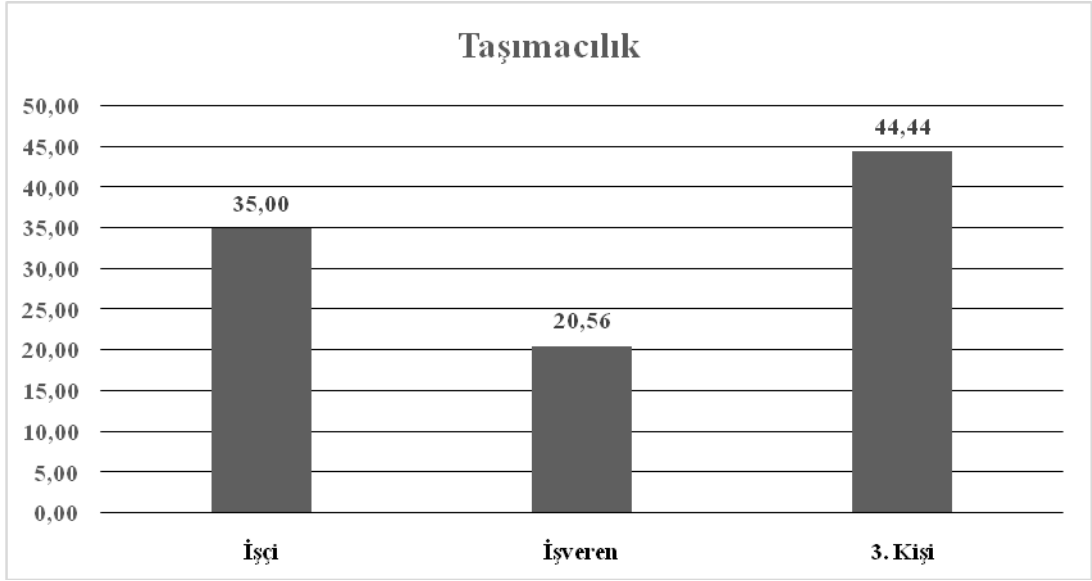
Taşımacılık

Şekil 9: Taşımacılık sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

Taşımacılık sektöründe ölümlü (10 iş kazası) ve yaralanmalı iş kazalarının (8 iş kazası) birbirine yüzdesel oranlarının birbirine yakın olduğu Şekil 9’da görülmektedir. Ama ölümlü iş kazalarının yaralanmalı iş kazalarına göre daha fazla

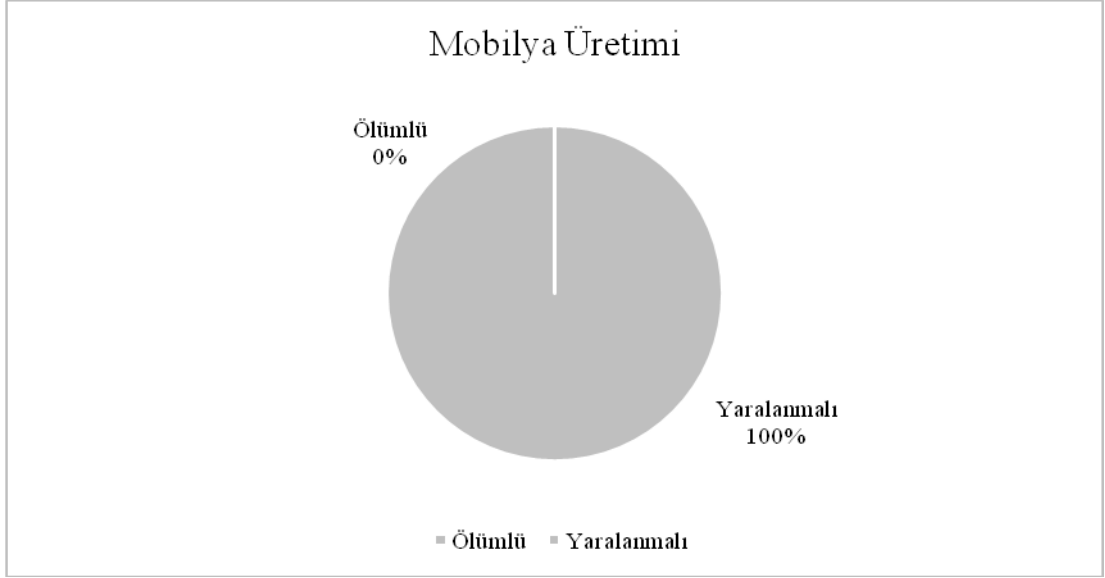
olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Yapmış olduğumuz çalışmada oransal olarak baktığımızda en çok ölümlü iş kazasının olduğu sektör olarak da karşımıza çıkmaktadır. Ve ölümlü iş kazalarının yaralanmalı iş kazalarından fazla olması yapılan işin çok riskli olduğu ve bu alanda daha fazla önlem alınıp, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği hususu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 10: Taşımacılık sektöründe kusur oranları

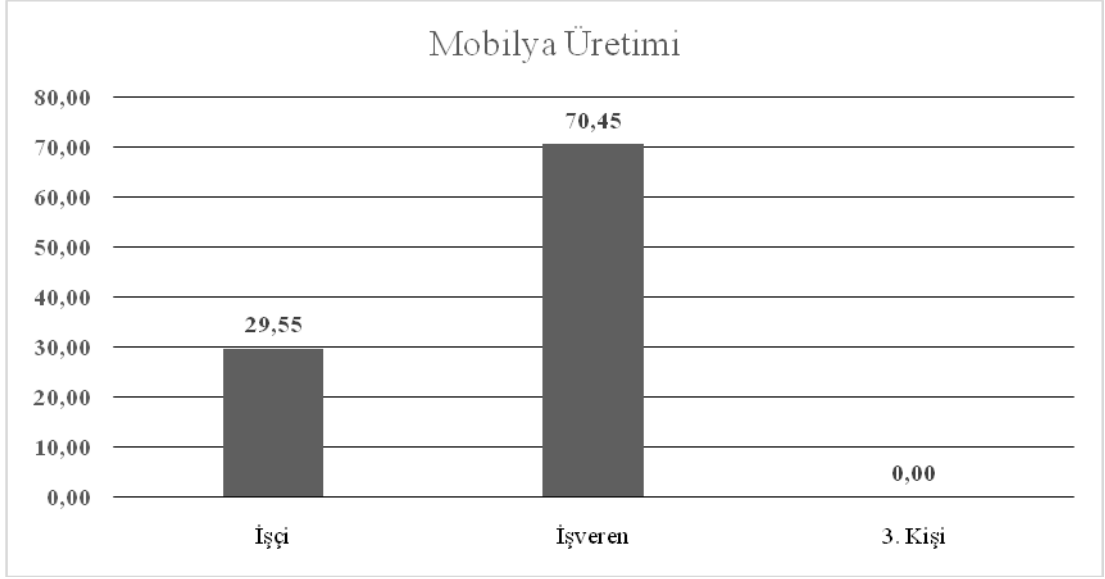
Taşımacılık sektöründe işverenin ortalama kusur oranının en az olduğunu görmekteyiz. Bu da bize işverenin taşımacılık sektöründe yasal mevzuat anlamında diğer sektörlerle göre mevzuatın gerektirdiklerini daha çok yerine getirdiği ama söz konusu kazalarda azda olsa kusurunun bulunduğu anlaşılmaktadır. Taşımacılık sektöründeki iş kazalarının dışardan bir nedenle (trafik kazası gibi) olması ve kazalıların da trafik kuralları gibi kurallara uymamaları bu tarz iş kazalarının temel nedeni olduğunu araştırma yaptığımız dosyalarda görülmüştür. Kusur oranlarının büyük kısmını 3. kişiler ile kazalarda olmasının nedeni bu tip kazaların işyeri dışında olması ve dış etkenlerin işverence giderilmesinin mümkün olmamasıdır. Bu durumda işverenin bu sektörde neden az kusurlu olduğunu açıklamaktadır.

Mobilya Üretimi

Şekil 11: Mobilya üretimi sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

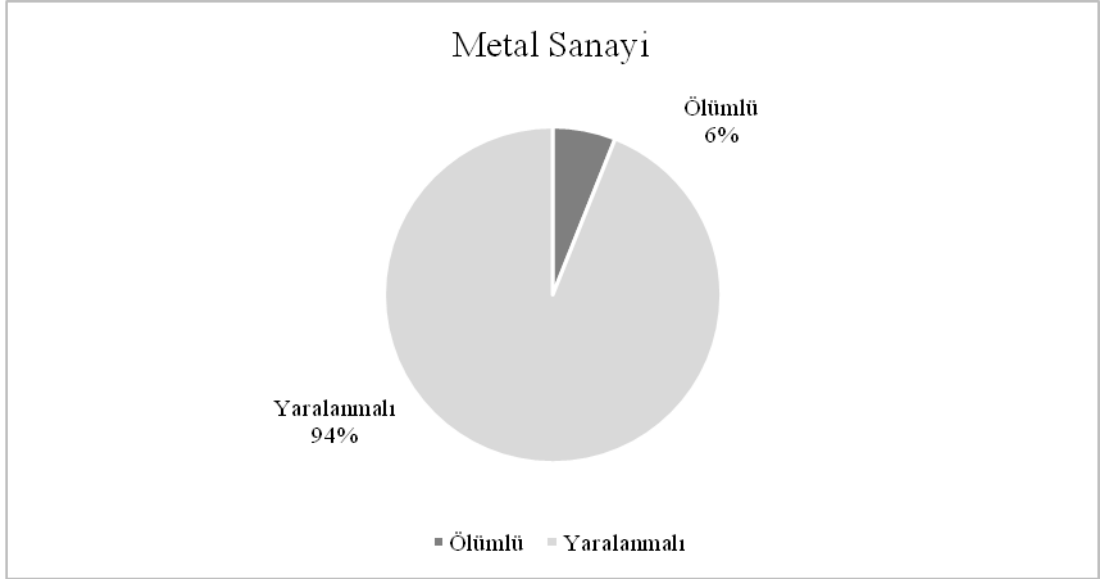
Mobilya sektöründe, ölümlü iş kazasının olmadığı görülmektedir. İş kazalarının hepsinin yaralanmalı olması bu sektörde çalışma açısından iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulduğu ve gerekli önlemlerinin alındığı söyleyebiliriz. Ama burada yaralanmalı iş kazalarının boyutu, kazalıya verilen zarar (meslekte kazanma gücü kaybı) da sektörün riskli derecesini gösteren bir parametre olduğunu da göz önünde bulundurmamız gerekir.

Şekil 12: Mobilya üretimi sektöründe kusur oranları

Mobilya üretimi sırasında gerçekleşen kazalarda dışardan bir etkinin olmadığı tamamen iş ortamından kaynaklandığı verilen kusur oranlarından anlaşılmaktadır. Ortalama kusur oranlarına baktığımızda, denetimler sonucu işverene verilen kusurların, işçiye verilen ile arasında farkın büyük olduğu görülmektedir. Bu durumda bize mobilya sektöründe meydana gelen iş kazalarında işverenin üzerine düşen yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle meydana geldiğini göstermektedir.

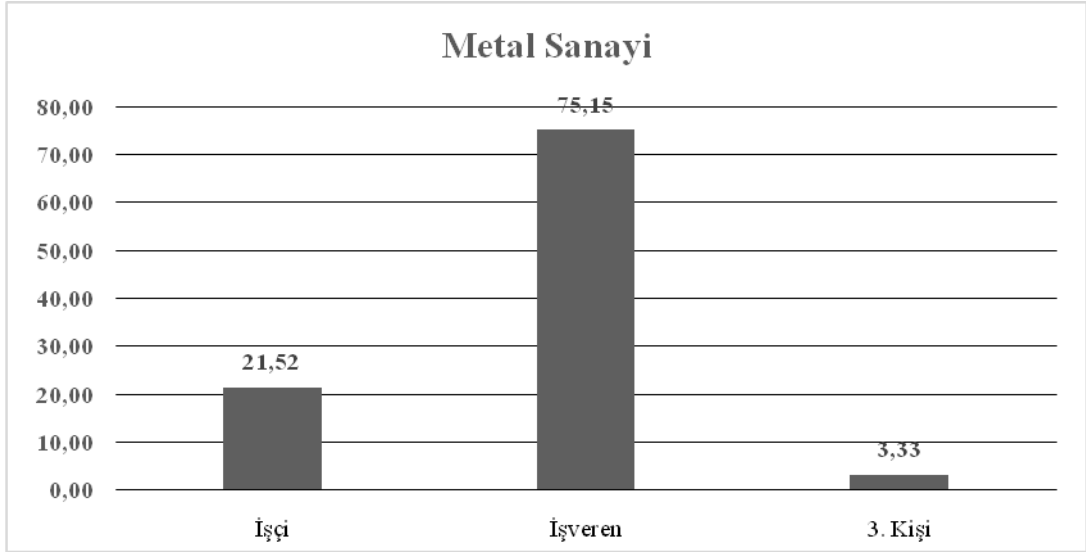
Metal Sanayi

Şekil 13: Metal sanayi sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

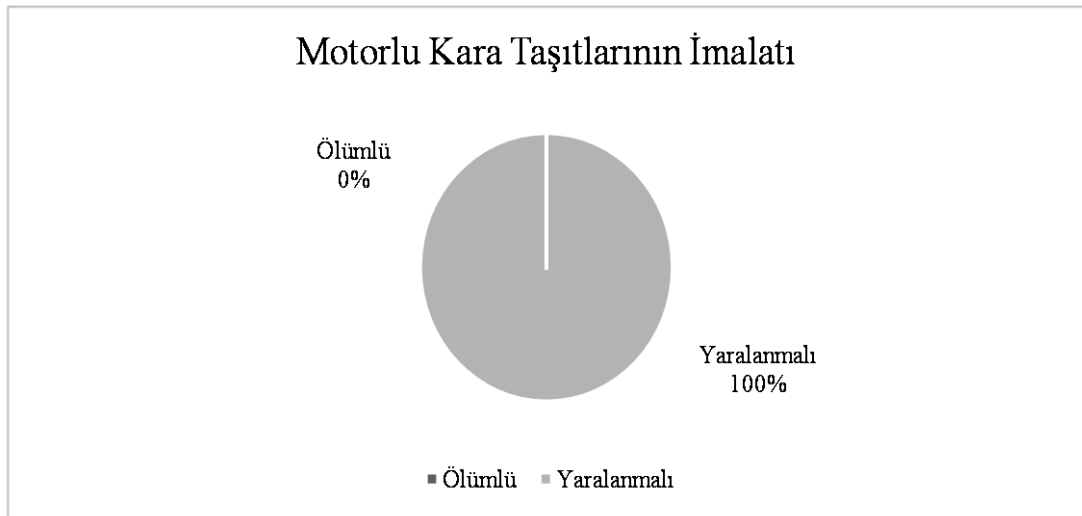
Metal sanayi sektöründe ölümlü iş kazalarının (2 iş kazası) olduğu ama bu sektördeki toplam iş kazasına (33 iş kazası) bakıldığında yüzdesel olarak çok düşük olduğu görülmektedir. Ölümlü iş kazasının az olması nedenine baktığımızda işyerindeki sağlık ve güvenlik şartları açısından bize yol gösterecektir. Bazı sektörlerde az olan ölümlü iş kazalarının sağlık sebeplerinden veya dış etken nedeniyle olduğu yapılan denetimlerde görülmektedir. Bu durumda da işyerinde iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulmadığı anlamına gelmemektedir. Metal sanayi sektöründe de bu durum olduğu söylenebilir.

Metal sanayi sektörü yaptığımız çalışmada en çok iş kazası meydana gelen ikinci sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölümlü iş kazasının az olması bize çok fazla yol göstermese de iş kazalarının sayısal çokluğu bu işyerinde sağlık ve güvenlik açısından iyi olmadığı ve iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulmadığı söylememize neden olmaktadır.

Şekil 13: Metal sanayi sektöründe kusur oranları

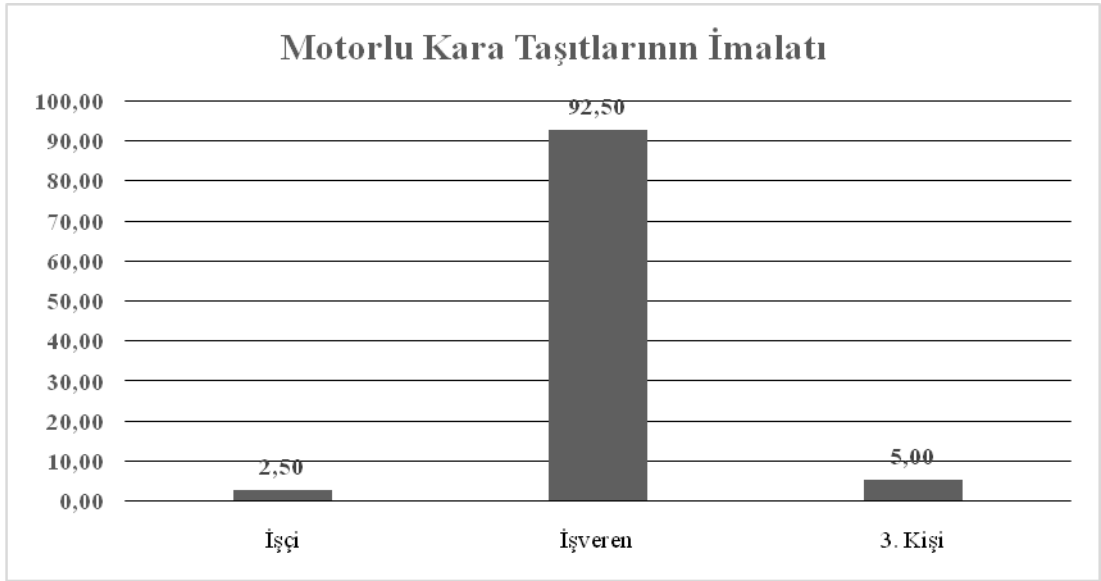
Araştırmamızda işveren diğer sektörlerde olduğu gibi bu sektörde de ortalama kusur oranı olarak 3. kişi ve işçiden daha fazla kusurlu olduğunu görmekteyiz. İşverenin işçiler için çalışma ortamını iyi organize etmediği (sağlık ve güvenlik açısından) ve yapılan işin gerektirdiği nitelikler sahip iş ekipmanı sağlamaması gibi nedenlerden dolayı bu farkın ortaya çıktığını yaptığımız araştırmada görülmüştür.

Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı

Şekil 15: Motorlu kara taşıtlarının imalatı sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

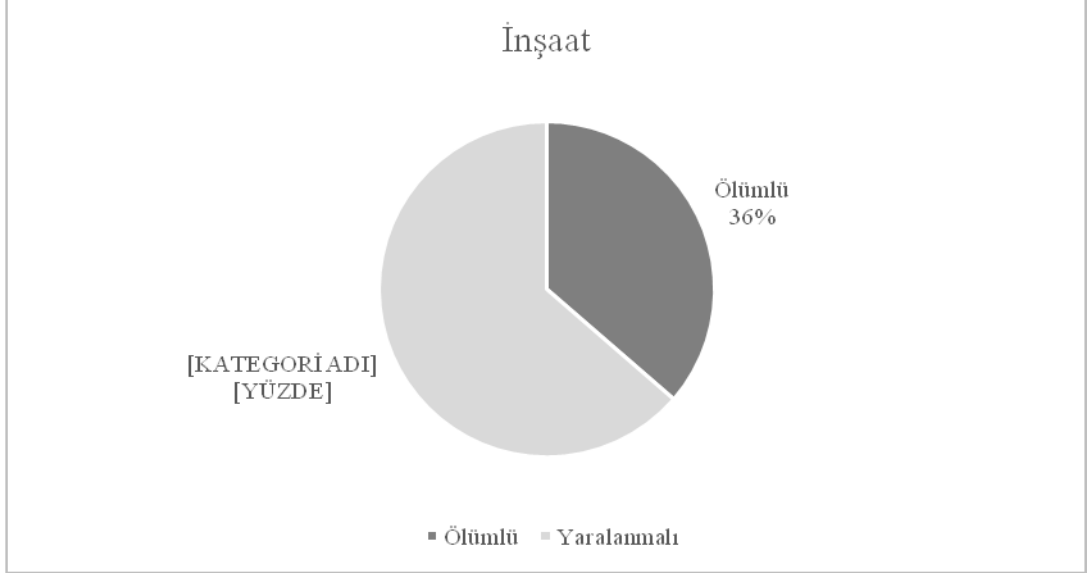
Motorlu kara taşıtları imalatı sırasında gelen iş kazalarının hepsinin yaralanmalı olduğu (4 iş kazası) Şekil 15’de görülmektedir. Bu işkolunda teknoloji yoğun üretim yapılması iş kazaların en az olduğu sektör olarak yaptığımız araştırmada karşımıza çıkmıştır. İş kazalarının bu kadar az olması da çalışma şartlarının sağlık ve güvenlik açısından en iyi durumda olan sektör olduğunu göstermektedir.

Şekil 16: Motorlu kara taşıtlarının imalatı sektöründe kusur oranları

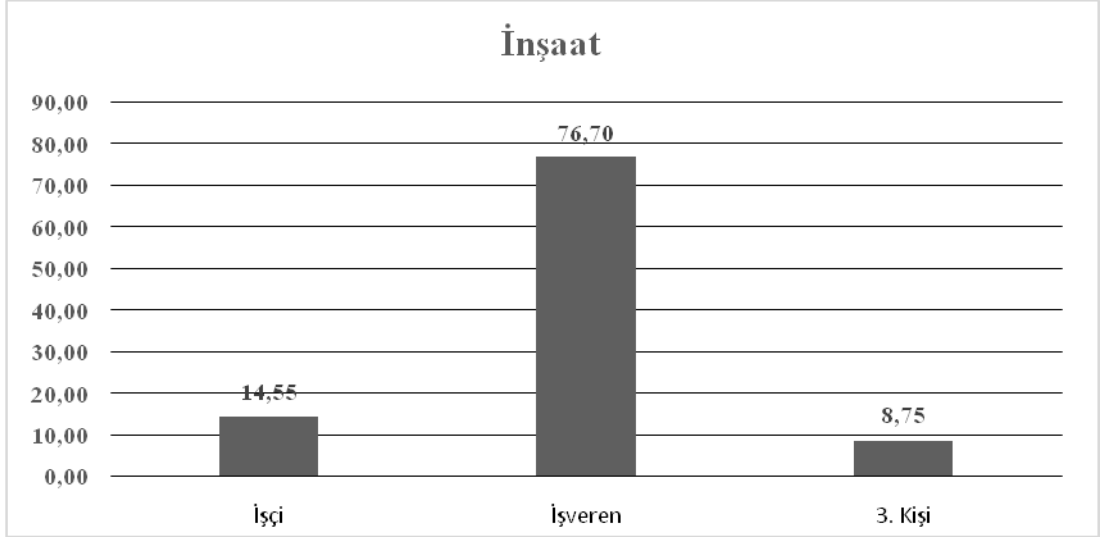
İş kazasının en az olduğu bu sektörde, işverenin çalışma şartlarını sağlık ve güvenlik açısından diğer sektörlerle göre daha iyi oluşturduğunu düşünsek bile meydana gelen iş kazalarında işverenin ortalama kusuru oranının en yüksek olduğu sektör olduğu çalışmamızda karşımıza çıkmaktadır. Şekil 16’dan görüleceği üzere işverenin tamamen kusurlu olduğunu söylememizde bir sakınca olmadığı anlaşılacaktır. Bunun temel nedeni ise ortaya çıkan ve öngörülemeyen teknik hatalardan kaynaklandığı bu nedenle de işverenlere kusur verildiği söylenebilir.

İnşaat

Şekil 17: İnşaat sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

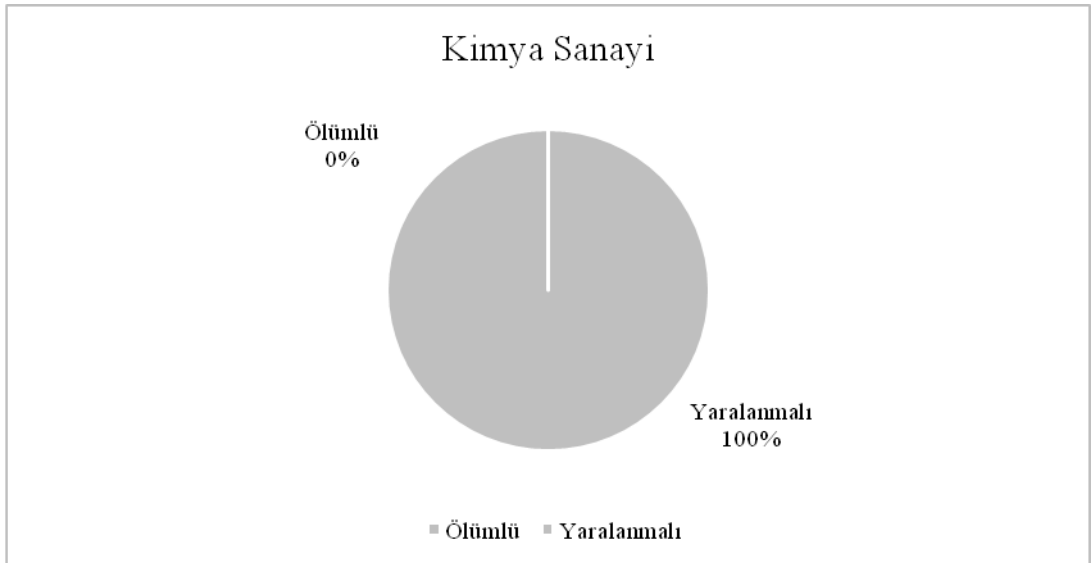
Yaptığımız çalışmada inşaat sektörü en çok iş kazasının (44 iş kazası) gerçekleştiği sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kendi içinde oransal olarak en çok olmasa da sayısal olarak en çok ölümlü iş kazasının (16 iş kazası) meydana geldiği sektördür. Oransal olarak baktığımızda da her üç kişiden birinin ölümlü iş kazası geçirdiği Şekil 17'de görülmektedir. Buda bize inşaat sektöründe işverenler tarafından sağlık ve güvenlik açısından işçilere iyi çalışma ortamı sunulmadığı gibi yasal yükümlülüklerinde tam olarak yerine getirilmediğini göstermektedir.

Şekil 18: İnşaat sektöründe kusur oranları

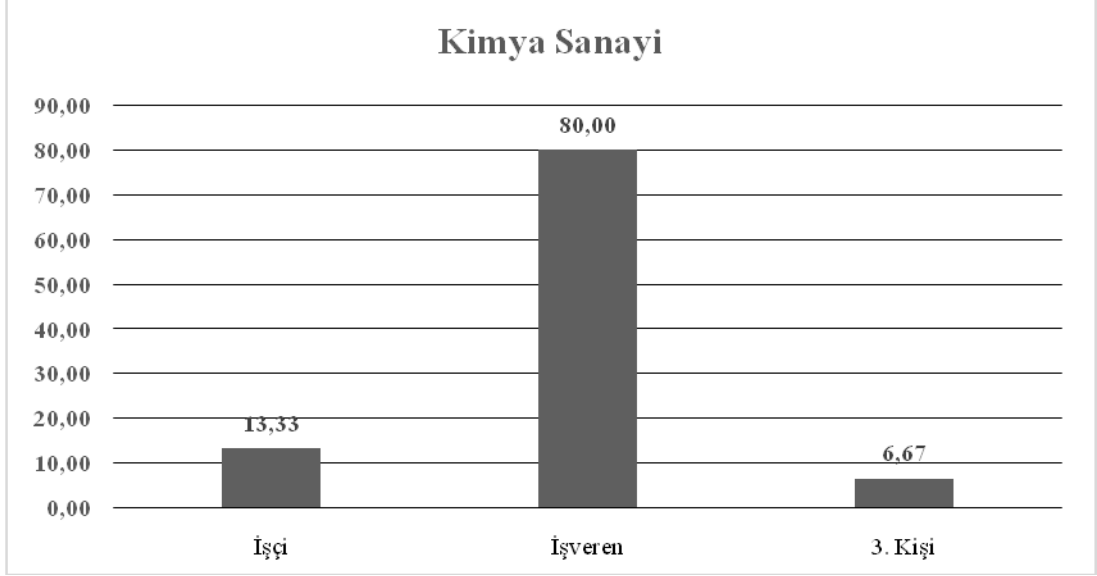
İnşaat sektöründe de işverenin ortalama kusur oranının yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedenin yukarıda bahsettiğimiz gibi işverenler tarafından iş sağlığı ve güvenliği açısından yasal yükümlülükleri yerine getirmemeleri başta olmak üzere vasıfsız işçi çalıştırmaları, çalışanlara gerekli eğitim verilmemesi ve gerekli denetim ve gözetim yetkisinin yerine getirilmemesini söyleyebiliriz.

Kimya Sanayi

Şekil 19: Kimya sanayinde ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

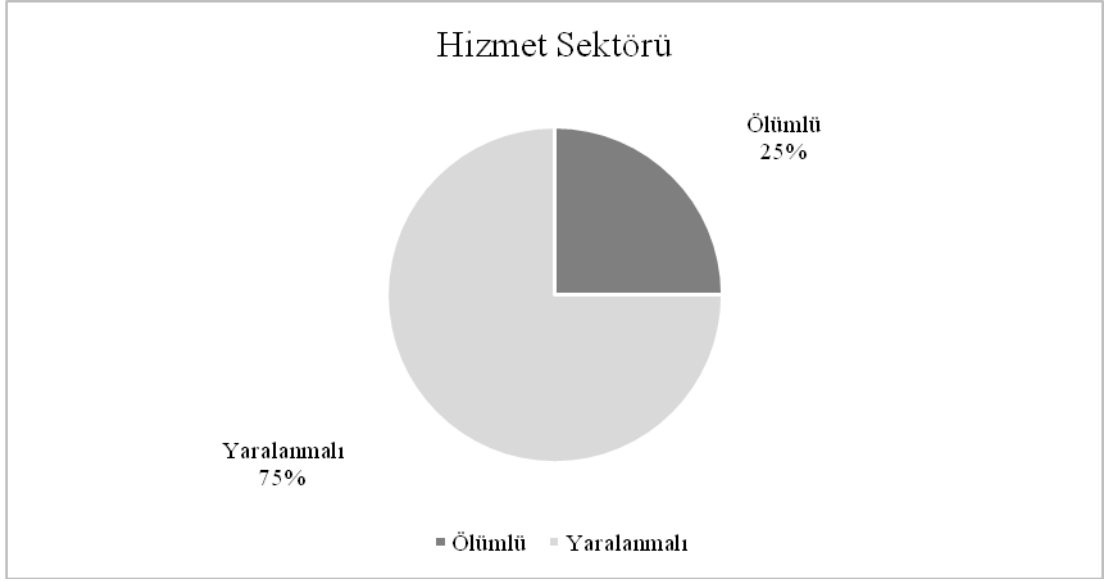
Araştırmamızda kimya sektörü, motorlu kara taşıtlarının imalatı sektöründen sonra en az iş kazasının (6 iş kazası) meydana geldiği ikinci sektördür. Kimya sanayinde sadece yaralanmalı iş kazalarının meydana geldiği görülmektedir. İş kazalarının bu kadar az olmasının nedeni çalışma şartlarının sağlık ve güvenlik açısından en iyi durumda olan ikinci sektör olduğunu bize göstermektedir.

Şekil 20: Kimya sanayinde kusur oranları

Kimya sektöründe de işverenin ortalama kusur oranının yüksek olduğu ve bununla bazen işverenin iş sağlığı ve güvenliği açısından yükümlülüklerini eksik yapması veya iş ekipmanından kaynaklanan bir nedenle iş kazasının meydana geldiği araştırmamıza konu olan iş kazaları raporlarında görülmüştür.

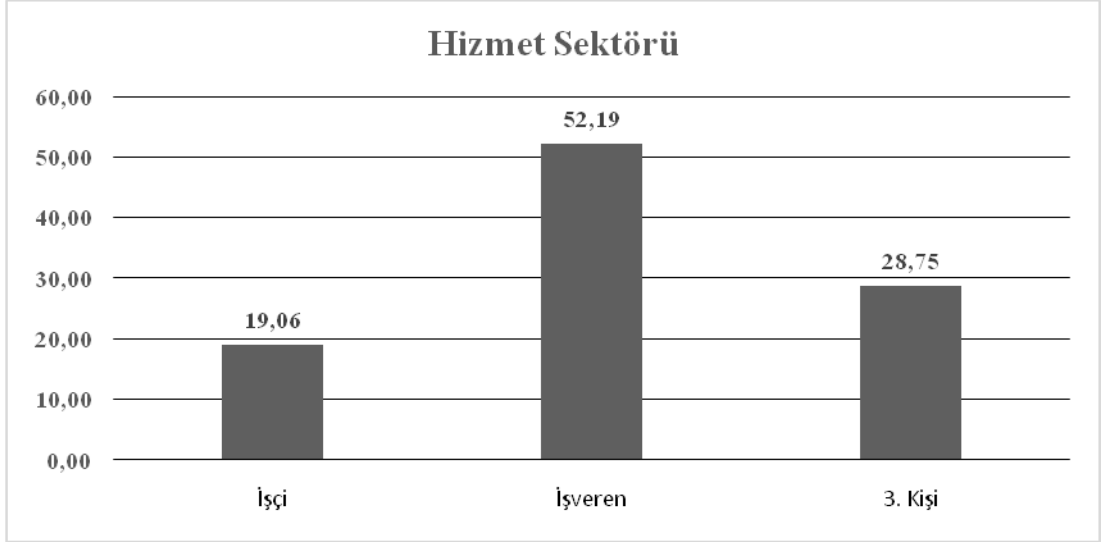
Hizmet Sektörü

Şekil 21: Hizmet sektöründe ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

Hizmet sektöründe tehlikeli iş yapılmadığı halde ölümlü iş kazalarının olduğu sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapmış olduğumuz araştırmada ölümlü iş kazalarında oransal olarak ilk üçe giren bir sektör olduğu görülmektedir.

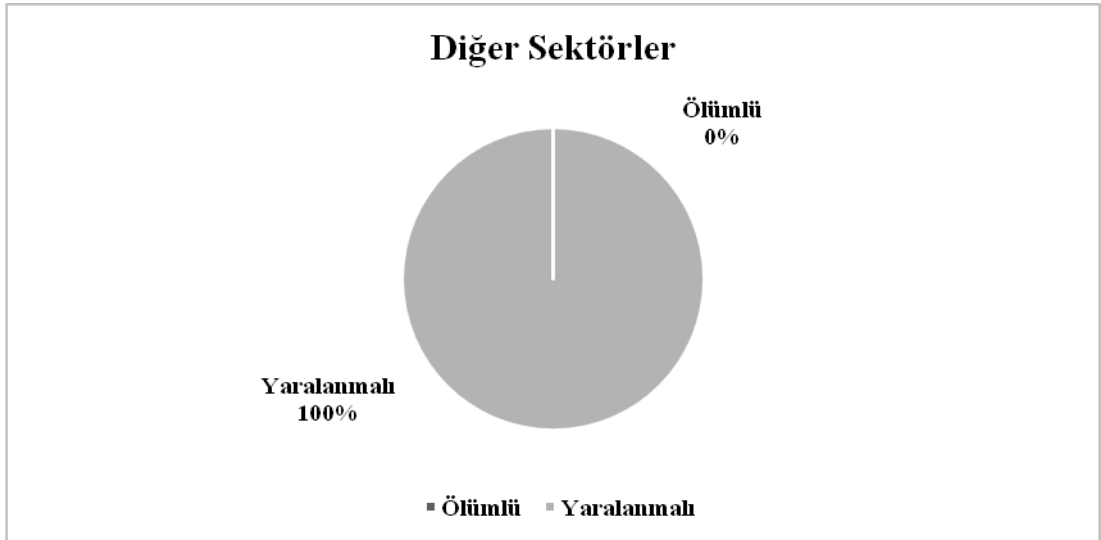
Hizmet sektöründe ölümlü iş kazalarının olması ne anlama geldiği yönünde aklımızda bir soru işareti oluşabilir. Hizmet sektöründe ölümlü iş kazası olması riski düşük olmakla birlikte bu sektördeki ölümlü iş kazalarının genellikle kalp krizi gibi sağlık nedeni veya dışardan gelen bir etki neticesinde gerçekleştiği, çalışma ortamıyla ilgili bir husus olmadığını yapmış olduğumuz çalışmada görülmüştür.

Şekil 22: Hizmet sektöründe kusur oranları

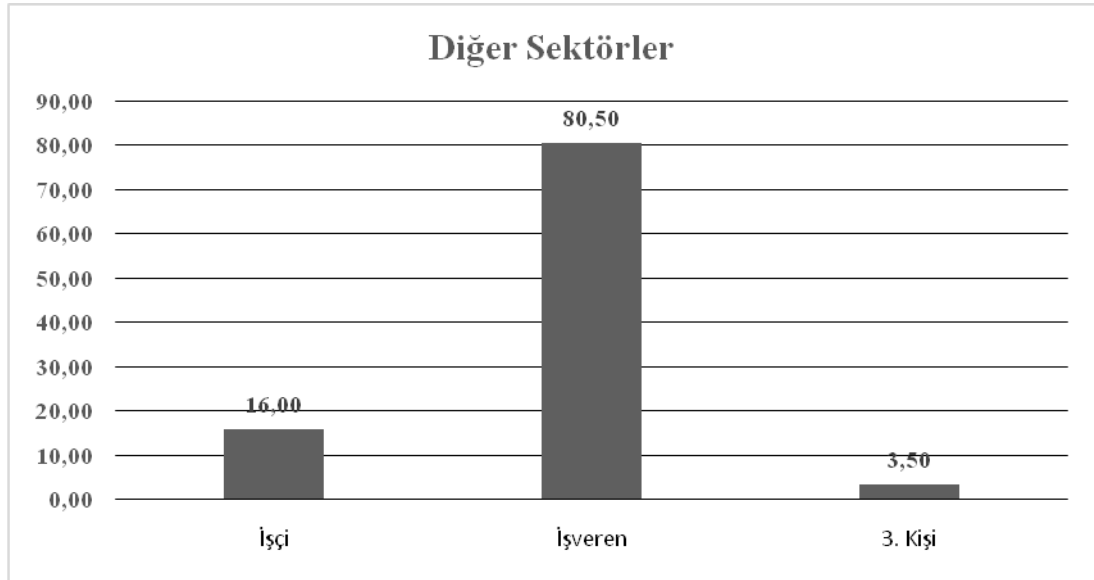
Yukarıdaki açıklamalarımıza bakıldığında işverenin ortalama kusur oranının diğer sektörlere göre daha az olsa da iş kazalarının meydana gelme nedenleri göz önünde bulundurulduğunda işverenin kusur oranının yüksek olduğu görülmektedir. Yukarıda bahsettiğimiz hususlar göz önüne alındığında dış neden diye kastettiğimiz 3. kişilerin hizmet sektöründeki kazalarda belirli etkisinin olduğu, bu da bize 3. kişilerin ortalama kusur oranının yüksek olmasını nedenini göstermektedir.

Diğer Sektörler

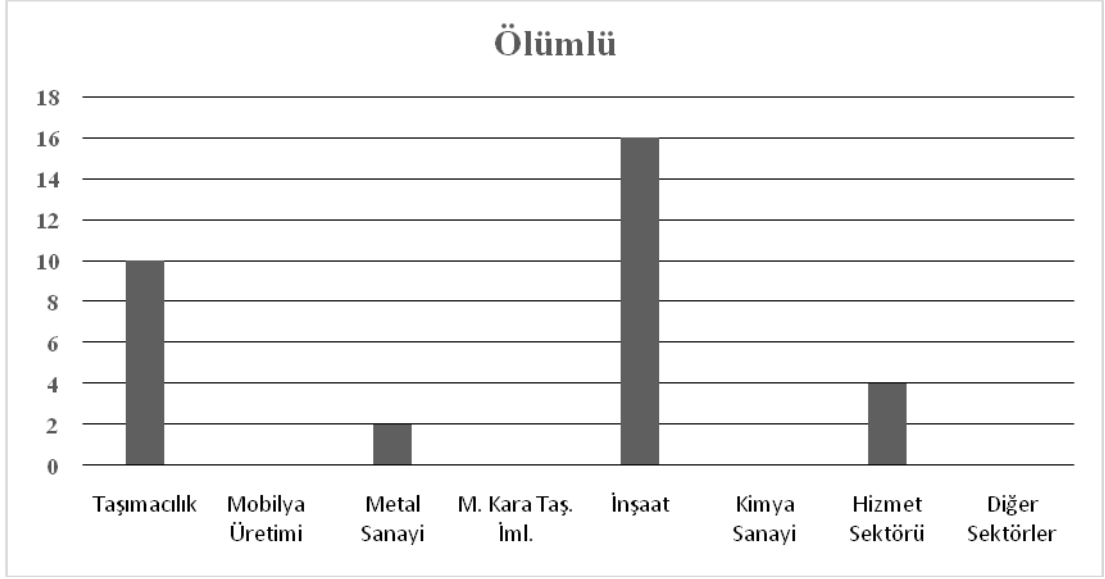
Şekil 23: Diğer sektörlerde ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

Yapmış olduğumuz çalışma sonucu gruplandıramadığımız farklı sektörlerde giren iş kazası olaylarını (10 iş kazası) bir başlık altında toplanması sonucu oluşturulan grup diğer sektör olarak adlandırılmıştır. Yukarıda belirttiğimiz sektörler dışında kalan sektörlerde iş kazasının olmadığı ve olanlarında az veya birer adet olması nedeniyle bu grup altında toplanmıştır. Bu grupta yer alan sektörlerde ölümlü iş kazasının olmaması çalışma ortamının sağlık ve güvenlik açısından riskin bu sektörlerde yüksek olmadığını göstermektedir. Ayrıca yukarıda belirtilen sektörler dışındaki sektörlerde daha az iş kazası gerçekleştiği ve sağlık ve güvenlik açısından çalışma ortamının daha iyi olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 24: Diğer sektörlerde kusur oranları

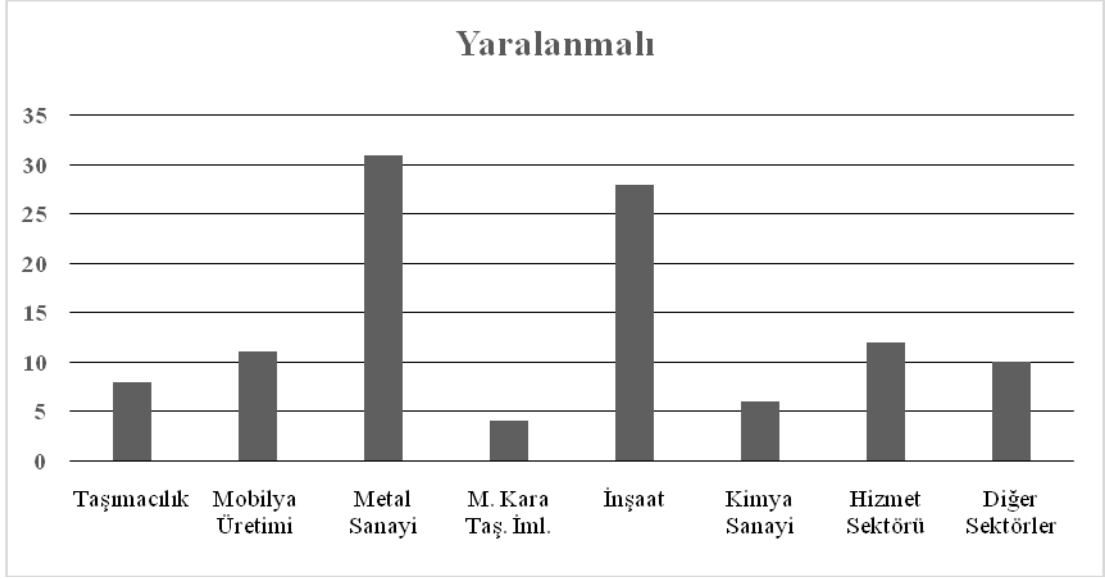
Bu grupta yer alan sektörlerde de işverenin ortalama kusur oranının bariz yüksek oluşu iş kazalarının meydana gelmesinde işverenin iş sağlığı ve güvenliği kurallarını yerine getirmediğini göstermektedir.

Şekil 25: Ölümlü iş kazalarının sektörlere dağılımı

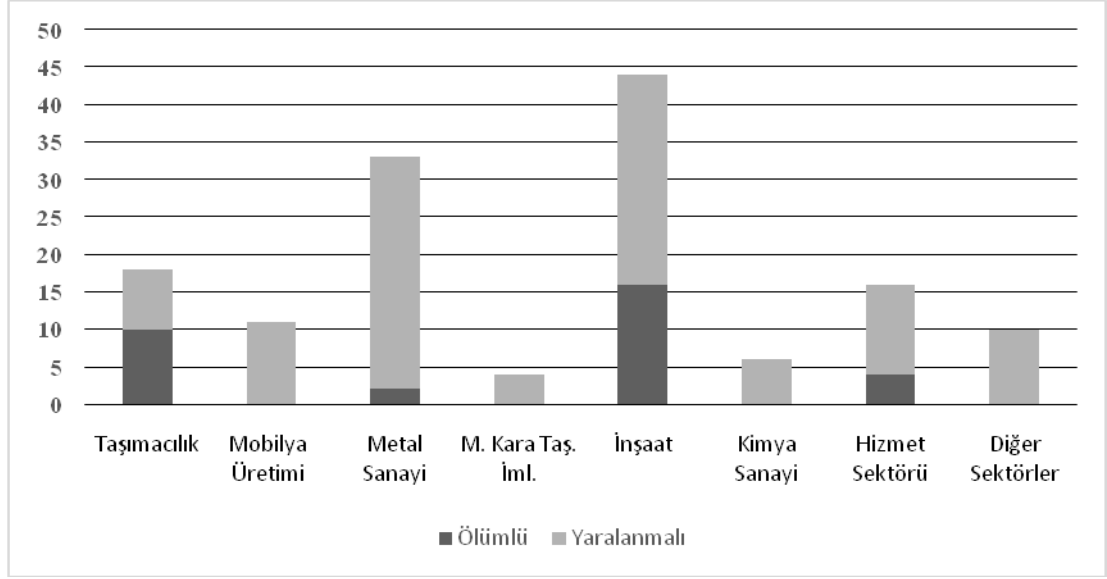
Şekil 25’de ölümlü iş kazalarının hangi sektörde kaç adet olduğu görülmektedir. En çok ölümlü iş kazasının inşaat sektöründe gerçekleştiği, bunu taşımacılık sektörünün takip ettiğini görmekteyiz. 3. sırada ise hizmet sektörü gelmektedir. Dört sektörde ölümlü iş kazasının olmadığı ve bu sektörlerin sağlık ve güvenlik açısından çalışma koşullarının diğerlerine göre daha iyi olduğu anlaşılmaktadır. Ama yukarıda bahsettiğimiz hizmet sektörünü de iş kazalarının meydana gelme nedenlerine baktığımızda bu sektörlerin arasına sokabiliriz.

En fazla ölümlü iş kazasının meydana geldiği inşaat ve taşımacılık sektörünün çalışma koşullarının araştırılarak, iş kazasının sebepleri ortaya konmalı ve bununla ilgili yeni düzenlemelerin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu konuda belirtilmesi gereken diğer bir husus ise denetimin yapılması gerekmesidir. Denetim mekanizmasının da iyi işlemesi söz konusu kaza sayılarının azaltılmasında göz ardı edilmeyecek bir etken olduğunu söylememiz gerekir.

Şekil 26: Yaralanmalı iş kazalarının sektörlere dağılımı

Yaralanmalı iş kazalarına en çok metal sanayinde meydana geldiği Şekil 26’da görülmektedir. Metal sanayini en fazla yaralanma iş kazası görülen ikinci sektör olarak inşaat takip etmektedir. Bu iki sektörde meydana gelen yaralanmalı iş kazaları diğer sektörlerle karşılaştırıldığında bariz bir farkın olduğu görülmektedir. Bu iki sektör, işçilerin en çok kaza riski ile karşılaşacakları sektörler olarak karşımıza çıktığını söyleyebiliriz. Diğer bir husus ise bu sektörlerde işveren tarafından gerekli iş sağlığı ve güvenliği önlemlerin alınmadığı veya uygulanmadığı gibi işveren tarafından işçiler üzerindeki gerekli denetim ve gözetim yetkisi yerine getirilmediği denetimler sonucunda ortaya çıkmıştır.

Şekil 27: Ölümlü ve yaralanmalı iş kazalarının sektörlere dağılımı

Ölümlü ve yaralanmalı iş kazası sayılarının toplanması ile de sektörlerde meydana gelen iş kazası sayısı bulunmaktadır. Bu sayılar toplamı sektörlere göre Şekil 27’de gösterilmiştir.

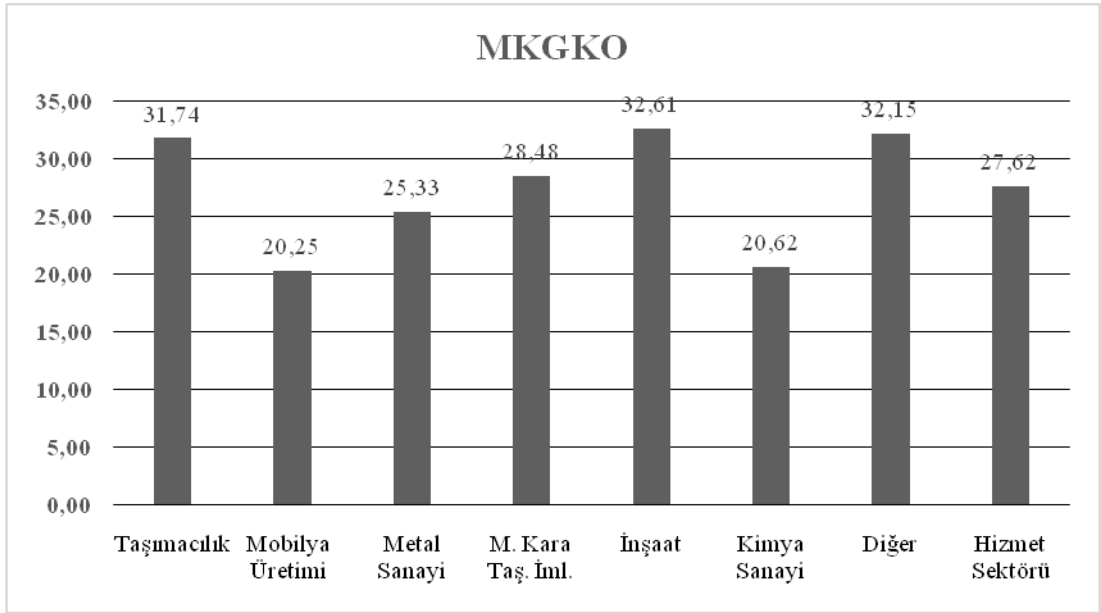
Yaralanmalı iş kazaları ölümlü iş kazalarına göre daha yüksek olduğu Şekil 27’den anlaşılmaktadır. İş kazalarının çoğunluğunun yaralanmalı olması ölümlü olmasına göre daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Ama burada yaralanmalı iş kazaların boyutu bize sağlık ve güvenlik açısından çalışma riskinin ne olduğunu gösterecektir. Eğer ölümlü kaza sayısı çok olsaydı çalışma ortamlarının güvenliği konusunda ciddi eksiklerin olduğunu gösterebilirdi.

En çok iş kazası inşaat işyerlerinde gerçekleştiği, bu sektörü metal sanayi işyerlerinin takip ettiğini görmekteyiz. Çalışmamızda en az iş kazası gerçekleşen işyerleri ise motorlu kara taşıtları imalatı sırasında olduğu, bunu da kimya sanayinin takip ettiği görülmüştür.

Ölümlü iş kazalarına baktığımızda dört sektörde iş kazası sonucu ölen olmamıştır. Ölümlü iş kazalarının en çok inşaat işyerlerinde gerçekleştiği, bunu karayolu taşımacılık hizmetleri takip ettiği görülmektedir.

Açıklamalardan ve grafikte yer alan bilgilerden sağlık ve güvenlik açısından inşaat ve metal sanayi işyerlerinin çalışanlar için iyi yerler olmadığı, ölümlü ve yaralanmalı iş kazalarının fazla olması burada yapılan işlerin çalışanlar için yüksek risk taşıdığı ve bu sektörlerdeki işverenlerin mevzuatsal anlamda ciddi eksiklerin olduğu söylenebilir. Ölümlü iş kazası ne kadar fazla ise o sektörde iş sağlığı ve güvenliği hükümlerine uyumun o kadar az olduğu anlaşılmaktadır.

Motorlu kara taşıtları imalatı yapılan işyerinde iş kazası olayının az olması bu sektörde sağlık ve güvenlik açısından gerekli önlemlerin alındığı ve iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği işverenlerin üzerlerine düşenleri yerine getirdiğini söyleyebiliriz.

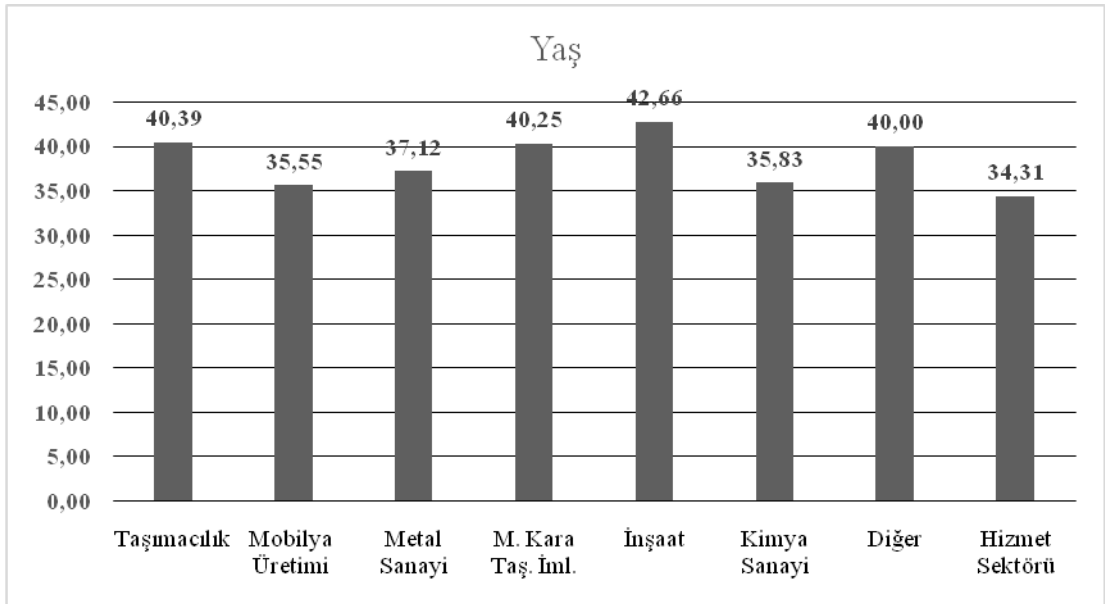
Şekil 28: Sektörlere göre yaralanmalı iş kazalarında MKGKO ortalaması

Şekil 28 bize yapmış olduğumuz çalışmamızda yer alan sektörlerde iş kazası sonucu yaralananların ortalama meslekte kazanma gücü kaybı oranını göstermektedir. Bu oran ilk defa yapmış olduğumuz çalışma sonucu ortaya konmuştur. MKGKO % 10 ve üzeri olan iş kazalarının denetiminin yapılması, iş kazaları sonucu meydana gelen zararın belirli bir seviyede olduğu ve denetimin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Yapmış olduğumuz çalışmada yer alan veriler

ile oluşturulan Şekil 28’de yaralanmalı iş kazalarının sektörlere göre ortalama MKGKO yer almaktadır. Bu da bize yaralanmalı iş kazalarının boyutunu ve sektörlerdeki iş sağlığı ve güvenliği ne kadar uyulduğunu göstermektedir. Ayrıca ölümlü iş kazalarından sonra yaralanmalı iş kazalarında en çok zarar gören işçilerin hangi sektörde olduğunu göstermektedir.

İnşaat sektörü ölümlü iş kazalarında en çok sayıya sahiptir. Ama yaralanmalı kazalarda sayısal anlamda ikinci sırada olmasına rağmen işçilerin en çok zarar gördüğü (meslek kazanma gücünü kaybettiği) sektör olarak görülmektedir. İnşaat sektörünü, en yüksek MKGKO olarak taşımacılık sektörü takip etmektedir. Sayısal olarak yaralanmalı iş kazasının en çok olduğu metal sanayi MKGKO olarak sondan üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buda iş kazalarının çok olması söz konusu sektörlerin iş sağlığı ve güvenliği açısından en kötü sektör olduğu anlamına gelmediği, bunun yanında iş kazasının zarar boyutunun bilinmesi gerekmektedir.

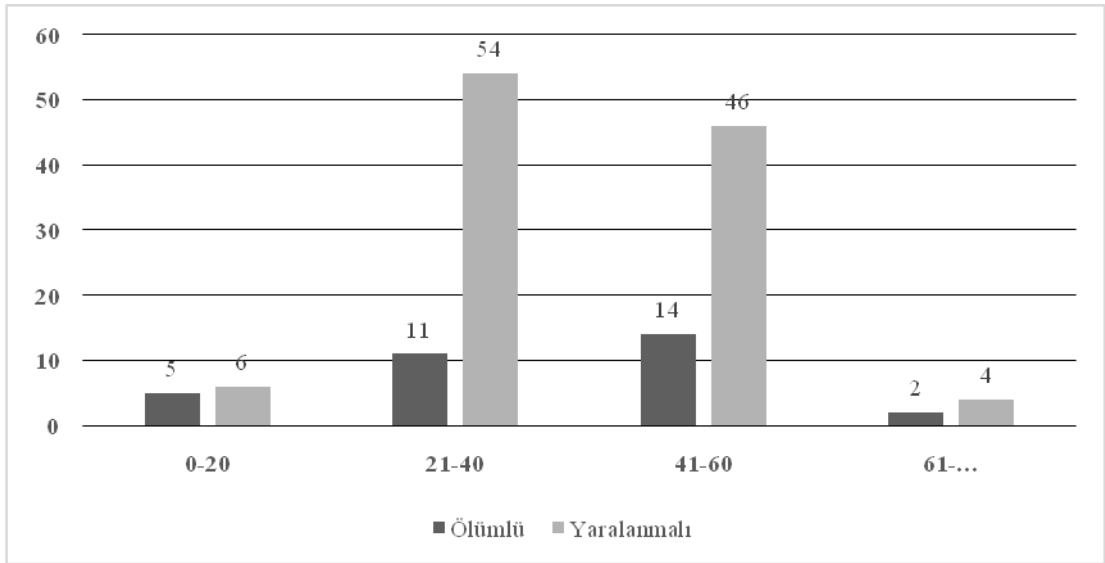
Yukarıdaki tablo MKGKO ortalaması olduğundan aslında bize yaralanmalı iş kazalarında en riskli sektörler sıralamasını göstermektedir. Sektörlerdeki işyerlerinin sağlık ve güvenlik açısından nasıl bir ortama sahip olduğunu da göstermektedir.

Şekil 29: Sektörlere göre iş kazası geçirenlerin yaş ortalaması

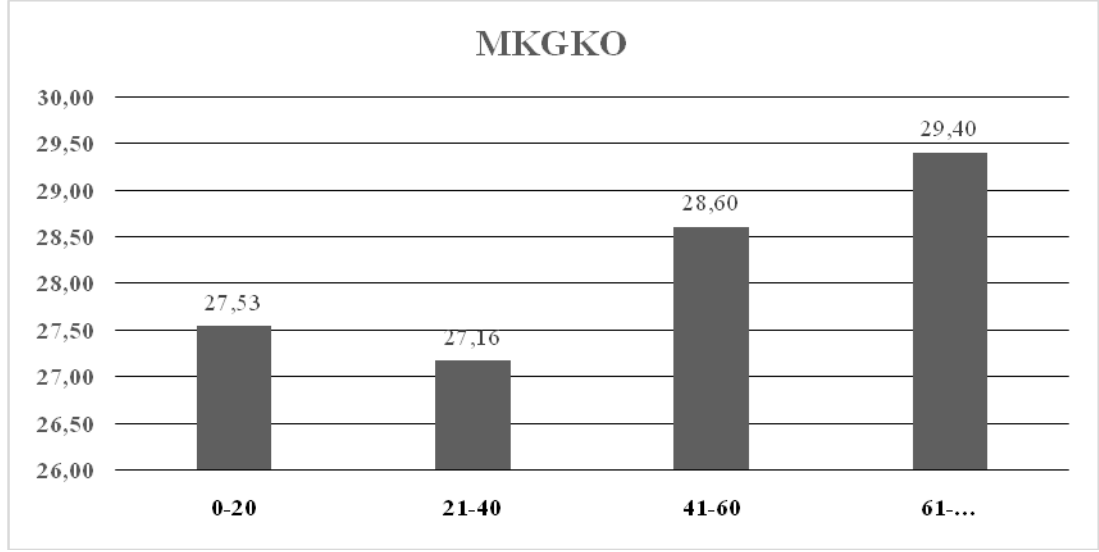
Sektörlerde iş kazası geçirenlerin sektör bazında yaş ortalamasına baktığımızda, 35-40 yaş bandı en çok iş kazası geçirilen yaş olarak karşımıza çıkmaktadır. Buda bize iş kazası geçirenlerin belirli bir tecrübeye sahip kişiler ve çalıştıkları alanda belli bir birikime sahip olduklarını göstermektedir.

6.3. Yaş Gruplarına Göre İş Kazaları

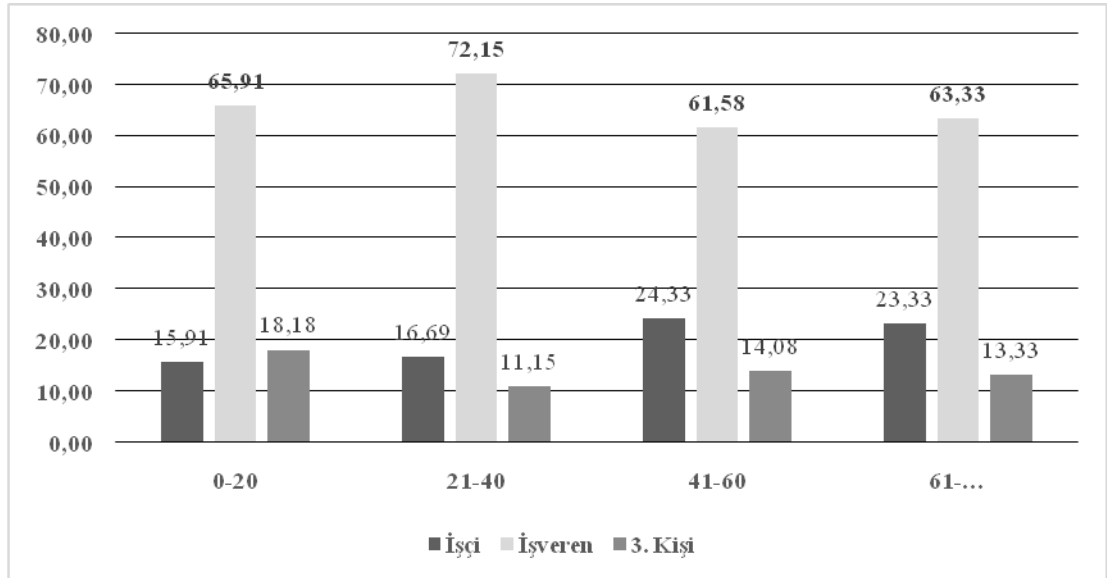
Şekil 30: Yaş gruplarına göre ölümlü/yaralanmalı iş kazaları

Çalışmamızda yer alan iş kazaları yaş grupları halinde grafik haline getirilmiş ve ölümlü/yaralanmalı olarak Şekil 30'da gösterilmiştir. En çok iş kazasının orta yaş gruplarında meydana geldiği Şekil 30'da görülmektedir. 20 yaş altı grubu ve 60 yaş üstü grupta çok fazla iş kazasının olmaması, söz konusu grupta bulunan yaştaki kişilerin işgücü piyasasına girmemiş olmaları yada bu piyasadan çıkmış olduklarını bize gösterdiği söylenebilir.

Şekil 31: Yaş gruplarına göre yaralanmalı iş kazası geçirenlerin MKGKO ortalaması

Ortalama MKGKO yaş gruplarında incelediğimizde aralarında bir fark olmadığı meslekte kazanma gücü kaybı oranlarının birbirlerine yaklaşık değer taşıdıkları görülmektedir. Ancak Şekil 31'e dikkat edilirse 0-20 yaş grubunu hesaba katmadığımız yaş gruplarına göre ortalama MKGKO'nun arttığı görülmektedir. Bunun nedeninin de kas-iskelet sisteminin reflekslere bağlı olarak yavaşlaması olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle meydana gelen kazalar sonucu MKGKO artmıştır.

Şekil 32: Yaş gruplarına göre kusur oranları

Yaş gruplarına göre ortalama kusur oranlarına baktığımızda en yüksek ortalama oranın işverenlerde olduğu görülmektedir. 21-40 yaş grubunda bulunanlarda meydana gelen iş kazalarında işverenlerin ortalama kusur oranının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

İşçilerin yaş gruplarında yer alan kusur oranlarına bakıldığında 41-60 yaş grubu en yüksek ortalama kusur oranı olarak karşımıza çıkmaktadır. Onu 61 yaş ve üstünde olanlar takip etmektedir. Diğer iki oran birbirine yakın değer taşıdığı görülmektedir. Burada 41-60 yaş grubunda bulunanlarda bu oranın yüksek olması söz konusu grubunun tecrübeli olduğu göz önüne alındığında, işçilerin yaptıkları işlerde kendilerine duydukları özgüvenden dolayı iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine tam olarak uymamalarından kaynaklandığı söylenebilir. 61 yaş üstü grupta ise bu durum tamamen vücut fonksiyonları ile kas-iskelet sisteminin reflekslere bağlı olarak yavaşlaması sonucu olduğu da söylenebilir.

7. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1 . TARTIŞMA

Türkiye’de kamu denetim birimleri tarafından incelenen ölümlü veya yaralanmalı iş kazaları sonucunda raporlar düzenlenmektedir. Raporlarda iş kazalarının nedenleri araştırılarak mevzuat çerçevesinde değerlendirilmekte ve ortaya çıkarılmaktadır. Kazanın meydana gelmesine neden olanlar kusur oranları ile birlikte belirtilmektedir.

Kamu denetimi, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği yönündeki eksikliklerini görmelerine sağlamaktadır. İşverenler denetim sayesinde bilinçlenirler ve işyerlerini sağlık ve güvenlik açısından daha iyi hale getirmeye çalışırlar. Kamu denetiminin olduğunun duyulması çevre işyerlerine etki etmekte ve denetim geçirme ihtimaline karşı işyerlerini mevzuata uygun hale getirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

SGK Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı müfettişleri tarafından yapılan iş kazası incelemesi iş kazası olduktan sonra yapılan denetimdir. Meydana gelen iş kazasından sonra yapıldığı için kazadan sonra işyerinin sağlık güvenlik açısından iyi duruma gelmesini sağlar.

İş kazalarının azalmasını istiyorsak önleyici denetime önem vermemiz gerekir. Önleyici denetim iş kazası olmadan önce gerekli önlemlerin, tedbirlerin alınmasını sağlar ve iş kazalarının azalmasına veya önlenmesine neden olur. Sonradan yapılan denetimlerde şu hususu da belirtmemiz gerekir. İş kazası sonrası yapılan denetim sonucunda kazanın nedenleri mevzuat çerçevesinde ortaya konmaktadır. Ama işveren tarafından bu mevzuata aykırı durumların yerine getirilip, getirilmediği gerekli önlemlerin alınıp, alınmadığı gibi hususlar kontrol edilmemektedir. Burada oluşturulacak bir kontrol mekanizması söz konusu mevzuata aykırı durumların işverenler tarafından yerine getirmeme durumunu ortadan kaldıracak ve iş kazası

denetimi geçirmiş olan işyerlerinde sağlık ve güvenlik açısından çalışma ortamları daha iyi hale getirmiş olacak.

Denetime girmiş işyerleri yani iş kazasının meydana gelen işyerleri iş sağlığı ve güvenliği açısından riski yüksek olan sektörler olduğundan buralarda yapılan denetimlerden sonra kontrol mekanizmasının işletilmesi bir daha iş kazasının meydana gelmesinin önüne geçilmesini, azalmasını ve meydana gelen iş kazasının zarar boyutunun azalmasını sağlayacaktır. Bu işyerleri için oluşturulacak kontrol mekanizmasının periyodik muayeneler gibi olması halinde sağlık ve güvenlik açısından işverenlerin her türlü tedbiri almasını sağlayarak çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden daha iyi ortamlarda çalışmalarına neden olacaktır.

Kamu denetimi sonucu kusurlu bulunan işveren, işçi veya 3. kişinin istatistikleri düzenlenerek bu konuda eksiklikler konusunda insanlar bilinçlendirilebilir. Çalışmamızda yer alan bilgiler çeşitli sektörler, yaş grupları, ölümlü ve yaralanmalı olacak şekillerde grafikler oluşturulmuş ve kusur oranlarının ortalamasına bakılarak değerlendirilmiştir. Her değerlendirmede en yüksek kusur ortalamasına işverenlerin sahip olduğu görülmüştür. Bu konuda işverenleri bilinçlendirme yoluna gidilebileceği gibi söz konusu durumlar için idari yaptırımlara da başvurulabilir veya bu durumun önlenmesi için yeni düzenlemeler de getirilebilir.

İş kazalarında en büyük zararı kazaya maruz kalanın gördüğü bilinmektedir. İş kazalarının en ağır olanı ölümlü olanıdır. Çalışan işini yapmak için canını vermiştir. Ölümlü iş kazalarının en fazla olduğu işyeri çalışma şartları açısından en kötü olanıdır. Ölümlü iş kazalarının olduğu sektörler tespit edilerek yapılacak kamu denetimleri sonucu bunların da önlenmesi sağlanabilir. Ölümlü iş kazalarını yapmış olduğumuz çalışmada ilk olan ve ortaya çıkan ortalama MKGKO en yüksek olan sektörler takip etmektedir. MKGKO, işçinin yapmış olduğu işte bir daha aynı verimlilikte çalışmayacağını gösteren işgücü kaybını ifade eder. Bu oranın yüksek olduğu sektörler de çalışma şartları açısından en kötü olan yerlerdir.

İnşaat sektörü en çok ölümlü iş kazasının yaşandığı ve ortalama MKGKO en yüksek olan sektör olarak yaptığımız çalışmada karşımıza çıkmaktadır. Buda bize inşaat işyerlerinde mevzuatsal anlamda eksiklerin olduğu veya etkin bir denetim

mekanizmasının olmadığı anlamına gelmektedir. Araştırmamızda iş kazası sayısının en çok olduğu sektör olan inşaat işyerinde kusur sorumluluk açısından işverenin en büyük paya sahip olduğunu görmekteyiz.

Örnek olarak verdiğimiz inşaat sektöründe yapılan iş kazası denetimleri sonucu kazanın meydana gelmesinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı davranışlar neler olduğu belirtilmiş ve kimlerin bu hususlara aykırı davrandığı gösterilerek ortaya konmuştur. Kamu denetimi sonucu uygulamadaki aykırılıklar tespit edilebilmekte, kimlerin bunları yaptığı ortaya konmakta ve sorumluluklar verilmektedir. Böylece kamu denetimi, işyerlerinde farkındalık oluşturur ve iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin uygulanması sağlamasına yardımcı olmaktadır.

Yapmış olduğumuz çalışma sonucu sektörlere göre ortalama MKGKO ve iş kazalarında kimlerin kusurlu olduğu görülmektedir. Buda bize ölümlü ve MKGKO % 10 ve üzeri olan iş kazalarının boyutunu göstermektedir. Kusur oranları ise kazalara kimlerin sebep olduğu ve hangi oranda olduğu göstermektedir. Alanında ilk oluşu ve bu verilerin başka bir yerde olmaması nedeniyle bu verilerden yola çıkılarak kazaya sebep olanlar önüne geçilebilir ve önlemler alınabilir. Ayrıca hangi sektörlerde ne tür düzenlemeler yapılması gerektiği belirlenebilir ve bu sektörlerde denetimler arttırılabilir. Böylece işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin uygulanması sağlanarak meydana gelen iş kazaların önüne geçilerek en alt seviyeye getirilebilir.

7.2. Sonuçlar

Ölümlü ve yaralanmalı kazalarda MKGKO yüksek olan işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından iyi sektörler olmadığı, kusur oranları açısından işverenlerin mevzuatın uygulanması açısından eksiklerinin olduğu görülmektedir. Denetim mekanizması bu noksanlıkları ortaya koymakta ve bu alanda yapılması gerekenleri göstererek bir rehber olmaktadır. Bu durumda işverenlerin ve işçilerin iş sağlığı ve güvenliği açısından daha bilinçli olarak hareket etmelerini sağlayarak iş kazasının meydana geldiği yerlerde iş kazasının önlenmesi ve azalmasını sağlamaktadır.

7.3. Öneriler

Denetim raporlarından elde edilen bilgilerden yararlanılarak riski en yüksek olan işkollarında denetimler artırılarak iş sağlığı ve güvenliği hükümleri uygulanması sağlanmalıdır. Gerekirse bu alanda yeni düzenlemelere gidilmesi gerekmektedir. Kusur oranlarından faydalanarak hangi sektörde kimin ne kadar kusurlu olduğu görülmekte ve bu kişilerin mevzuatta hükümlerine uymalarının sağlamlasının yolları araştırılmalı, yeni düzenlemeler yapılmalı veya gerekmesi halinde bu alan yeni idari yaptırımların konulması yerinde olacaktır. Bu işyerlerinde yapılacak periyodik denetimler ise işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hükümlerinin unutulmasını önleyerek işveren ve işçilerde farkındalık oluşturacaktır.

Ayrıca bu işyerlerinde işin tanımının yapılıp, yapılmadığına bakılmalı ve yapılmamış ise işin tanımının yapılması sağlanmalıdır. Bu yapılan tanımlar bütün çalışanlara bildirilmelidir. İşin standart sürelerin ne olduğu tespit edilmeli, gerekli risk değerlendirmeleri yapılarak tehlikeler önceden tespit edilerek işyerlerinde önlemler alınmalıdır. Bu önerilerin yerine getirilmesi halinde iş sağlığı ve güvenliği hükümleri işyerlerinde uygulanması sağlanarak işçilere sağlık ve güvenlik açısından daha iyi şartlarda çalışma imkanı sağlanacak ve iş kazalarının azalmasını ve önlenmesine neden olacaktır.

KAYNAKLAR

- [1]- BİLİR, N. (2016). *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri.
- [2]-ÇELİK, N. (2013). *İş Hukuku Dersleri*. İstanbul: Beta Yayım Basım Dağıtım A.Ş.
- [3]- Güzel, A. & OKUR, A. R. (2004). *Sosyal Güvenlik Hukuku*. İstanbul: Beta Yayım Basım Dağıtım A.Ş.
- [4]- KALAYCI, H. T. (2003), *İş Sağlığı ve Güvenliği Ders Notları*. İstanbul.
- [5]- Koçak, K. (2014). *(Atıfları İşlenmiş) 5510 sayılı Kanun ve SSİY*. İstanbul.
- [6]-YALÇIN, F., KANBUR S. & DOĞAN, A.R. (2016). *Türkiye de İş Kazaları Sonuçlandırma Algoritması*. 8. İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi. İstanbul.
- [7]-T.C. Resmi Gazete. *İş Kanunu*. 10 Haziran 2003. Sayı:25134. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- [8]-T.C. Resmi Gazete. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. 16 Haziran 2006. Sayı:26200. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- [9]-T.C. Resmi Gazete. *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*. 30 Haziran 2012. Sayı:28339. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- [10]-T.C. Resmi Gazete. *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği*. 31 Ekim 2012. Sayı: 28453. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- [11]- T.C. Resmi Gazete. *Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliği*.10 Ağustos 2007. Sayı: 26609. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- [12]- T.C. Resmi Gazete. *Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği*. 12 Mayıs 2010. Sayı: 27579. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

[13]- T.C. Resmi Gazete. *Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği*. 11 Ekim 2008. Sayı: 27021 Ankara: Başbakanlık Basımevi.

[14]-Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İş Kazası ve Meslek Hastalığı Vakalarının Soruşturması Hakkında, Genelge 2014/16

[15]-Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı. *İş Kazası ve Meslek Hastalığı Soruşturmaları*. 30 Aralık 2014. Sayı:2014-04 (İç Emir).

[15]-Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı. *Uygulama birliğinin sağlanması*. 30 Ocak 2015. Sayı:2015-01 (İç Emir).

[16]-<http://www.nevzaterdag.com/gecici-is-goremezlik-hakkinda-bilinmesi-erekenler/>. Erişim tarihi: 07.01.2017.

[17]-<http://www.sgkrehberi.com/haber/8330>. Erişim tarihi: 10.01.2017.

[18]-<http://uzmaniyiz.biz/is-sagligi-ve-guvenligi/genel-bilgiler/isg-nedir.html>, Erişim Tarihi: 15.01.2017

[19]-<http://ozdenosgb.com/blog/is-sagligi-ve-guvenligi-nedir/>. Erişim Tarihi: 13.01.2017.

[20]-http://www.sadettinorhan.net/is_kazas305_sgk_denetimi.html, Erişim tarihi 13.01.2017

[21]-<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21567> Erişim Tarihi: 15.01.2017

ÖZGEÇMİŞ

Adı	Hasan	Soyadı	TÜKEZ
Doğum Yeri	Yusufeli	Doğum Tarihi	29.07.1984
Uyruğu	T.C.	Tel	0 532 156 23 21
E-mail	hasantukez@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Gedik Üniversitesi	Devam ediyor
Lisans	Marmara Üniversitesi	2008
Lise		

İş Deneyimi

Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
Vergi Denetmen Yrd.	G.İ.B	2010 - 2011
Müfettiş	Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı	2011 -

Yabancı Dilleri

Yabancı Diller	Okuduğunu Anlama	Konuşma	Yazma
İngilizce	Orta	Orta	Orta

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma Becerisi
Microsoft Office Programları	İyi